

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

**OCENA EFEKTYWNOŚCI WYDATKOWANIA
ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH
KIEROWANYCH DO PRZEDSIĘBIORSTW
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM
W LATACH 1999 - 2005**

Wykonawca:

**POLSKA FUNDACJA OŚRODKÓW WSPOMAGANIA ROZWOJU
GOSPODARCZEGO „OIC POLAND”**

**Narodowy Plan
Rozwoju 2004-2006**

Lublin, grudzień 2005

**OCENA EFEKTYWNOŚCI WYDATKOWANIA
ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH
KIEROWANYCH DO PRZEDSIĘBIORSTW
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM
W LATACH 1999 - 2005**

**Ekspertyza wykonana na zamówienie
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego**

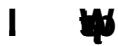
Opracowanie:

Mgr Karol Tarkowski

**Ekspertyza współfinansowania ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR**

I.	Wstęp	4
II.	Ogólna charakterystyka przedsiębiorstw w regionie	5
III.	Programy pomocowe dla przedsiębiorców ze źródeł unijnych	14
III.1.	Programy finansowane z funduszy przedakcesyjnych	14
	III.1.1 PHARE SSG 2000	14
	III.1.2 PHARE SSG 2001	22
	III.1.3 PHARE SSG 2002	26
	III.1.4 PHARE SSG 2003	31
	III.1.5 PHARE RZL 2000	35
	III.1.2 SAPARD	38
III.2.	Programy finansowane z funduszy strukturalnych	41
	III.2.1 SPO WKP	41
	III.2.2 ZPORR	48
	III.2.3 SPO ROL	50
IV.	Instytucje otoczenia biznesu	52
IV.1	Mapa instytucji otoczenia biznesu	52
IV.2	Efektywność działania instytucji otoczenia biznesu	66
IV.3	Programy dla instytucji otoczenia biznesu finansowane z funduszy unijnych	68
V.	Programy pomocy zagranicznej dla przedsiębiorstw ze źródeł innych niż unijne	72
VI.	Pozostałe formy pomocy dla przedsiębiorstw	74
VII.	Przykłady innowacyjnych projektów	81
VIII.	Podsumowanie	84
IX.	Bibliografia	90

Stworzenie planu rozwoju gospodarki wymaga dokonania analizy wykorzystania dotychczas posiadanych środków i na podstawie tej wiedzy stworzenia ulepszonej koncepcji rozwoju. Dokument „Ocena efektywności wydatkowania środków zewnętrznych kierowanych do przedsiębiorstw w Województwie Lubelskim w Latach 1999 – 2005” jest próbą określenia, jak zamierzenia wielu projektów pomocowych przełożyły się na efekty.

Dokument należy potraktować jako narzędzie pomocne przy planowaniu kolejnych działań wspomagających rozwój regionu.

Z tego też względu, dla potrzeb przyszłych programów wspomagających przedsiębiorstwa z Lubelszczyzny, sporządzono diagnozę obecnego stanu ich wsparcia. Dokument zawiera opis kluczowych funduszy zewnętrznych dostępnych dla firm z województwa, tj. programów PHARE 2000-2003 oraz środków z funduszy strukturalnych i innych środków pomocowych (np. funduszy pożyczkowych i poręczeniowych).

Niniejszy raport został sporządzony w oparciu o dane statystyczne za lata 1999 – 2004, a także o dostępne informacje z instytucji rządowych, samorządowych oraz instytucji otoczenia biznesu. Niestety, nie udało się otrzymać informacji o funkcjonowaniu wielu programów m.in. z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, co skutkuje brakiem możliwości oceny efektywności dla części dostępnych programów.

W ramach analizy próbowano dokonać analizy beneficjentów, ze względu na wielkość zatrudnienia, czy formę prawną. Jednak w przypadku części funduszy zewnętrznych także te dane okazały się niedostępne.

W raporcie zawarto także informacje o innych programach dostępnych w naszym regionie oraz o instytucjach otoczenia biznesu, które pełnią szczególnie ważną rolę w spójnym i harmonijnym rozwoju poszczególnych obszarów województwa.

Wypracowane na podstawie niniejszego dokumentu wnioski powinny pozwolić na stworzenie bardziej efektywnych programów zasilających w środki zewnętrzne przedsiębiorstwa z regionu lubelskiego. Szczególnie ważne w tym kontekście jest zwrócenie uwagi na programy pozwalające na rozszerzenie rynków, na których działają wspomagane przedsiębiorstwa. Podejście takie jest zgodne z założeniami modelu HERMIN, który był wykorzystywany w Unii Europejskiej (UE), przy badaniu prawdopodobnego makroekonomicznego wpływu jednolitego rynku europejskiego oraz funduszy strukturalnych na gospodarki regionów peryferyjnych UE. Podstawowym wynikiem tego badania było stwierdzenie, iż w miarę jak postępuje liberalizacja handlu, główne komponenty sektora przemysłowego, jak również pewne aspekty usług, przechodzą od stanu, w którym zasadniczo nie podlegają obrotowi handlowemu (taką sytuację obecnie mamy w województwie lubelskim), do stanu, w którym

stają się częścią handlu międzynarodowego (stan, do którego powinniśmy podążać jako region).

I ~~9~~

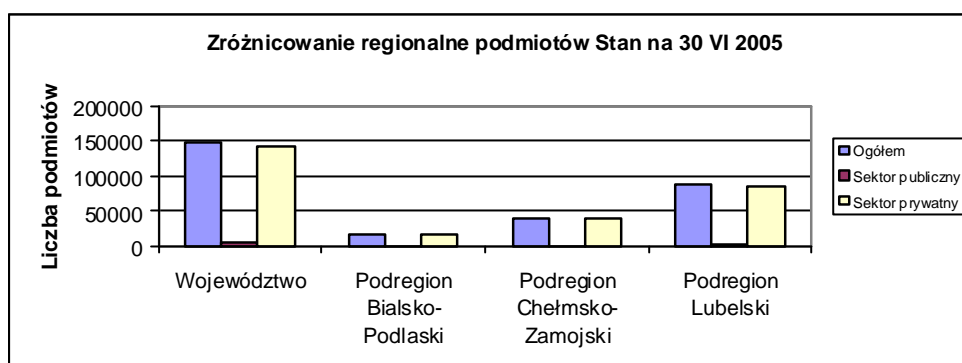
Województwo lubelskie, dla celów lepszego scharakteryzowania różnorodności podmiotów działających na jego terenie, można podzielić na trzy podregiony: podregion bialsko-podlaski, podregion chełmsko-zamojski i podregion lubelski.

W skład poszczególnych podregionów wchodzi:

1. Podregion bialsko-podlaski
  - powiat bialski, parczewski, radzyński, włodawski, miasto Biała Podlaska
2. Podregion chełmsko-zamojski
  - powiat biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, krasnostawski, tomaszowski, zamojski oraz miasta Chełm i Zamość
3. Podregion lubelski
  - powiat janowski, kraśnicki, lubartowski, lubelski, łęczyński, łukowski, opolski, puławski, rycki, świdnicki, oraz miasto Lublin

W województwie lubelskim w dniu 30 VI 2005 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 148 tys. podmiotów gospodarki narodowej, z czego 142 tys. działało w sektorze prywatnym, natomiast 6 tys. - w sektorze publicznym. Przeważająca grupa podmiotów działa na terenie podregionu lubelskiego – prawie 90 tys. podmiotów, następnie na terenie podregionu chełmsko-zamojskiego - 41 tys. podmiotów, oraz 17 tys. podmiotów - na terenie podregionu bialsko-podlaskiego.

Tabela 1: *Zróżnicowanie regionalne podmiotów gospodarczych*

W analizowanym okresie nie można określić jasnej tendencji kształtującej liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Od roku 1999 do roku 2003, czyli w ciągu pięciu lat, liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON systematycznie rosła, odpowiednio ze 129 tys. do prawie 155 tys. W 2004 roku nastąpiło zmniejszenie liczby

zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, do nieco ponad 149 tys. Spadkowa tendencja utrzymuje się również w 2005 roku, w pierwszej połowie roku liczba ta spadła o ponad 1 tys. podmiotów. Bardziej szczegółowo opisywane zależności prezentuje Tabela 2.

Nasylenie przedsiębiorczością w regionie, mierzone liczbą zarejestrowanych firm na 1000 mieszkańców kształtowało się na poziomie 71 podmiotów gospodarczych, stanowiąc 75,7% średniej krajowej (93,8 podmiotów/1000M w kraju). Poziom nasycenia przedsiębiorczością jest zróżnicowany w poszczególnych obszarach regionu. Największa koncentracja przedsiębiorczości występuje w Lublinie (27% podmiotów) i 4 pozostałych miastach powyżej 50 tys. mieszkańców (Białej Podlaskiej, Chełmie, Puławach i Zamościu), w których zlokalizowanych jest 15,5% ogółu podmiotów. W obszarze podregionu lubelskiego koncentruje się 60,3% firm, w chełmsko-zamojskim - 27,4% a w białskopodlaskim zaledwie 12,3%. Podobnie kształtuje się wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością. W podregionie lubelskim osiągnął poziom 76,5 podmiotów/1000M, przekraczając o 7,7% średnią wojewódzką, w podregionie chełmsko-zamojskim wyniósł 64,6 podmiotów/1000M (91,0% średniej wojewódzkiej), w białskopodlaskim 60,8 podmiotów/1000M (85,6% średniej wojewódzkiej).

Kolejną cechą, według której można podzielić podmioty gospodarcze, jest forma prowadzenia działalności. Najliczniejszą grupę wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON według stanu na 30 VI 2005 stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba wynosiła ponad 115 tysięcy. Liczba tych podmiotów na przestrzeni analizowanego okresu wykazuje podobną tendencję zmian jak w przypadku ogólnej liczby jednostek w całym województwie lubelskim. Od roku 1999 aż do 2003 występuje systematyczny wzrost ich liczby, aż o prawie 20 tys. firm, do poziomu prawie 123 tys. podmiotów. W roku 2004 wystąpił spadek liczby zarejestrowanych podmiotów do poziomu prawie 117 tys. Tendencja spadkowa liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą utrzymuje się również w pierwszej połowie 2005 roku, kiedy to ich ilość zmniejszyła się o kolejne 1,5 tys. osób.

Pomimo stosunkowo niewielkiego udziału spółek prawa handlowego w ogólnej liczbie podmiotów (I poł. 2005 – 4,7%) odgrywają one w gospodarce bardzo dużą rolę. Należy zauważyć, że liczba spółek handlowych na przestrzeni lat 1999-2005 systematycznie rosła, odpowiednio z poziomu 4,5 tys. aż do niespełna 7 tys. Wzrostową tendencję w ramach spółek handlowych wykazywała również liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Ich liczba wzrosła z poziomu 622 jednostki w 1999 roku do poziomu 800 podmiotów w roku 2004, co stanowiło 0,5% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej.

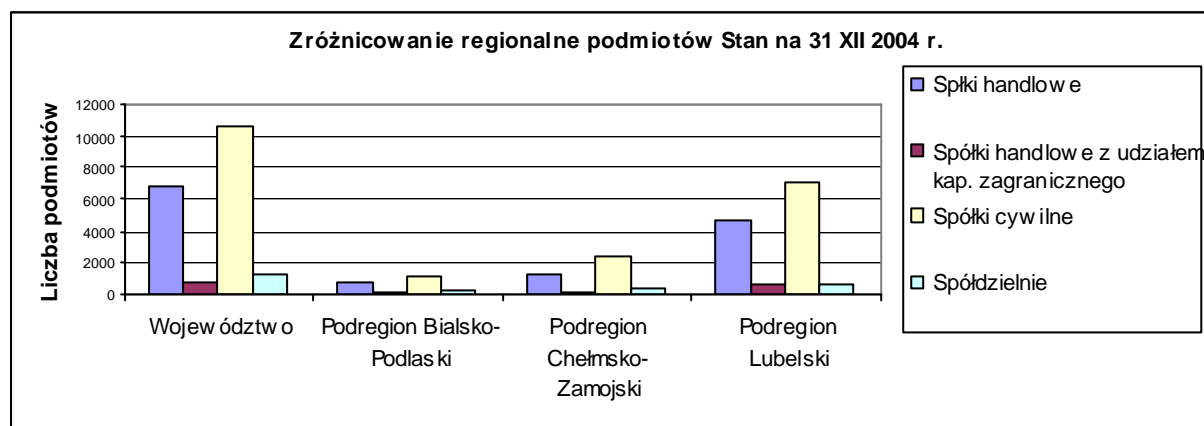
Tabela 2: Podmioty gospodarki narodowej wg. sektorów własności

Odwrotną sytuację można zaobserwować w przypadku spółek cywilnych, których ilość w analizowanym okresie wykazywała tendencję spadkową. Jedynie w roku 2000 odnotowano niewielki wzrost liczby działających spółek cywilnych w stosunku do poprzedniego roku.

Spadkowa tendencja utrzymuje się również w przypadku spółdzielni. W roku 1999 zarejestrowanych było niespełna 1,4 tys. spółdzielni, natomiast w pierwszej połowie 2005 roku było ich nieco ponad 1,2 tys.

Tabela 3: Zróżnicowanie regionalne podmiotów

Bardziej dokładne dane opisujące podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności oraz form prowadzenia działalności zawiera Tabela 4.

Tabela 4: Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności

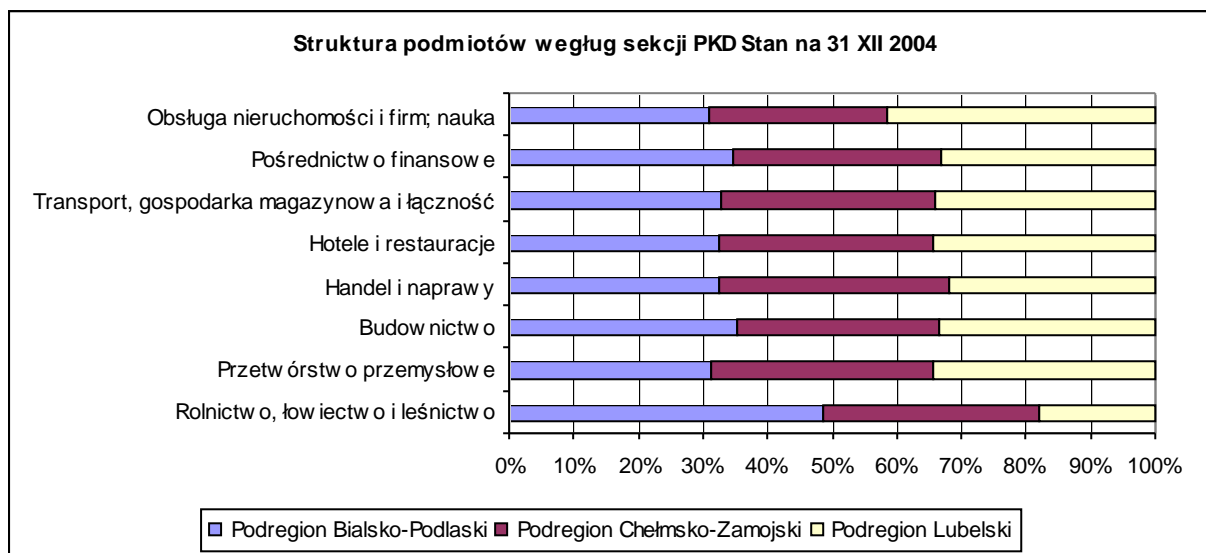
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor		Spółki handlowe		Spółki cywilne	Spółdzielnie	Osoby fizyczne
		publiczny	prywatny	razem	w tym z udziałem kap. zagranicznego			
1999 stan na 31 XII								
Województwo	129006	4788	124218	4505	622	11342	1365	102872
Podregion Białsko-Podlaski	16038	744	15294	518	80	1138	231	12671
w tym M. Biała Podlaska	4512	107	4405	262	35	395	34	3616
Podregion Chełmsko-Zamojski	36251	1479	34772	902	93	2694	458	29693
w tym M. Chełm	5712	113	5599	254	31	392	46	4745
w tym M. Zamość	7172	177	6995	301	22	654	50	5782
Podregion Lubelski	76717	2565	74152	3085	449	7510	676	60508
w tym M. Lublin	35053	813	34240	2264	306	4154	224	26432
2004 stan na 31 XII								
Województwo	149478	6048	143430	6813	800	10581	1247	116849
Podregion Białsko-Podlaski	17776	900	16876	752	112	1093	207	13691
w tym M. Biała Podlaska	4876	165	4711	372	52	378	32	3741
Podregion Chełmsko-Zamojski	41573	1770	39803	1331	110	2458	424	33198
w tym M. Chełm	5497	164	5333	329	35	296	45	4392
w tym M. Zamość	7861	226	7635	408	29	620	49	6237
Podregion Lubelski	90129	3378	86751	4730	578	7030	616	69960
w tym M. Lublin	39499	958	38541	3294	387	3662	205	29608
2005 stan na 30 VI								
Województwo	148364	6092	142272	6975	Brak danych	10443	1246	115359
Podregion Białsko-Podlaski	17600	905	16695	777		1087	209	13444
w tym M. Biała Podlaska	4854	169	4685	379		377	32	3701
Podregion Chełmsko-Zamojski	41082	1790	39292	1354		2428	422	32632
w tym M. Chełm	5352	165	5187	335		287	45	4240
w tym M. Zamość	7729	234	7495	411		613	49	6095
Podregion Lubelski	89682	3397	86285	4844		6928	615	69283
w tym M. Lublin	39347	964	38383	3364		3614	205	29327

Ze względu na specjalizację prowadzonej działalności gospodarczej, największy udział zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej według stanu na 31 XII 2004 występuje w sekcji „Handel i naprawy” (37%), kolejne najbardziej znaczące sekcje to: „Obsługa nieruchomości i firm”, „Nauka” (po 12%), „Przetwórstwo przemysłowe” (9%). Strukturę podmiotów według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) przedstawia poniższy wykres.

Tabela 5: *Struktura podmiotów według sekcji PKD*

Bardziej szczegółowe dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej działających na terenie województwa lubelskiego według wybranych sekcji PKD z podziałem na podregiony przedstawia Tabela 6.

Analizując dane o podmiotach gospodarczych działających na terenie województwa lubelskiego pod względem ilości zatrudnionych pracowników należy zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią firmy zatrudniające do 9 osób. Udział tych jednostek we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wynosi ponad 95%. W ciągu pierwszego półrocza 2005 r. uległ on nieznacznemu obniżeniu (o 0,1%).

Tendencja malejąca występuje także wśród podmiotów największych, czyli zatrudniających od 250 do 999 pracowników oraz przedsiębiorstwach zatrudniających ponad 1000 osób. Największy wzrost w pierwszym półroczu 2005 r. odnotowały przedsiębiorstwa średnie - z 5757 podmiotów do 5882, co stanowi ponad 2% wzrost. Symboliczny wzrost, bo o jeden podmiot był wśród firm zatrudniających od 50 do 249 osób.

Na uwagę zasługuje również fakt, że podmioty największe skumulowane są głównie w sektorze publicznym, natomiast mniejsze - w sektorze prywatnym.

Bardziej szczegółowy opis podmiotów działających na terenie województwa lubelskiego, z podziałem ze względu na wielkość przedsiębiorstw pod względem liczby zatrudnionych osób, przedstawia Tabela 7.

Tabela 6: Podmioty gospodarki według wybranych sekcji PKD, z podziałem na podregiony

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł		Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm; nauka
			razem	w tym przetwórstwo przemysłowe						
1999 stan na 31 XII										
Województwo	129132	4118	12652	12438	13103	49829	3127	10437	4113	13639
Podregion Białsko-Podlaski	16057	886	1485	1454	1799	6043	382	1162	484	1180
w tym M. Biała Podlaska	4517	32	336	334	412	1912	80	416	184	458
Podregion Chełmsko-Zamojski	36300	1170	3801	3738	3541	15167	917	2759	1072	2967
w tym M. Chełm	5719	38	481	474	519	2316	176	544	219	578
w tym M. Zamość	7186	44	547	537	657	3142	175	441	272	887
Podregion Lubelski	76775	2062	7366	7246	7763	28619	1828	6516	2557	9492
w tym M. Lublin	35070	162	2891	2873	3252	12388	725	3379	1429	5982
2004 stan na 31 XII										
Województwo	149478	4187	13298	12967	13898	54657	3968	11243	5574	18085
Podregion Białsko-Podlaski	17776	918	1446	1391	1734	6298	445	1285	681	1789
w tym M. Biała Podlaska	4876	61	328	324	357	1867	98	450	257	663
Podregion Chełmsko-Zamojski	41573	1520	3767	3653	3652	16325	1076	3080	1514	3828
w tym M. Chełm	5497	52	430	419	418	2088	164	431	278	692
w tym M. Zamość	7861	81	553	539	638	3321	226	445	314	1048
Podregion Lubelski	90129	1749	8085	7923	8512	32034	2447	6878	3379	12468
w tym M. Lublin	39499	209	3025	2990	3290	13146	974	3315	1685	7300

Tabela 7: Podmioty gospodarki według liczby zatrudnionych

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH ORAZ WOJEWÓDZTW I
PODREGIONÓW**

Wyszczególnienie	Ogółem						Sektor publiczny						Sektor prywatny					
	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Stan na 31 XI 2004																		
Województwo	149478	142400	5757	1148	133	40	6048	2960	2440	563	50	35	143430	139440	3317	585	83	5
Podregion Białsko-Podlaski	17776	16756	862	143	13	2	900	433	387	73	5	2	16876	16323	475	70	8	-
Podregion Chełmsko-Zamojski	41573	39499	1694	340	30	10	1770	741	824	188	9	8	39803	38758	870	152	21	2
Podregion Lubelski	90129	86145	3201	665	90	28	3378	1786	1229	302	36	25	86751	84359	1972	363	54	3
Stan na 30 VI 2005																		
Województwo	148364	141171	5882	1149	128	34	6092	2984	2468	559	51	30	142271	138186	3414	590	77	4
Podregion Białsko-Podlaski	17600	16584	859	144	11	2	905	438	387	74	4	2	16695	16146	472	70	7	-
Podregion Chełmsko-Zamojski	41082	38988	1725	330	35	4	1790	754	835	184	13	4	39291	38233	890	146	22	-
Podregion Lubelski	89682	85599	3298	675	82	28	3397	1792	1246	301	34	24	86285	83807	2052	374	48	4

Analizując dane o sytuacji ekonomicznej podmiotów gospodarczych działających na terenie województwa lubelskiego, należy zauważyć silne skutki kryzysu, jaki miał miejsce w latach 2001-2002. W okresie tym doszło do wyraźnego spadku sprzedaży, wartości środków trwałych, a także pogorszenia wyników finansowych. Poprawa sytuacji nastąpiła dopiero w roku 2003 i okresach następnym (analizę dynamiki zmian uniemożliwia brak porównywalnych danych), co związane jest z wychodzeniem całej gospodarki narodowej z kryzysu. Poprawa koniunktury gospodarczej skutkuje wzrostem przychodów, inwestycji i zysków (bardzo wyraźna poprawa w roku 2004).

Po części poprawa sytuacji przedsiębiorstw jest wynikiem pojawienia się funduszy zewnętrznych (zaczęły one działać w II połowie roku 2002 – pierwsze edycje programu PHARE 2000). Jednak ich wartość w porównaniu z całkowitym poziomem inwestycji jest mała i wynosi zaledwie kilka procent. Niestety, poprawie koniunktury w roku 2003 nie towarzyszył wzrost zatrudnienia. W latach 2003 - 2004 utrzymało się ono praktycznie na niezmiennym poziomie. Pozwala to stwierdzić, że poziom inwestycji przedsiębiorstw jest zbyt mały (pomimo ponad 3% wzrostu w 2004 w porównaniu do roku poprzedniego), co z kolei przekłada się na zbyt niski popyt na nowych pracowników. Problemem może być także niedostosowanie umiejętności zasobów siły roboczej (zbyt dużo osób o wykształceniu humanistycznym, ekonomicznym i prawniczym) z potrzebami rynku pracy - zapotrzebowanie na osoby z wykształceniem technicznym.

Bardziej szczegółowe zestawienie danych o sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego przedstawia poniższa Tabela 8.

Tabela 8: *Sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw*

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	I-IX 2005
	mln zł						
Przychody ogółem w przedsiębiorstwach	27208,7	30228,9	28952,9	28854,4	31026,3	35860,7	19810,6
Wynik finansowy netto	91,7	199,6	-63,2	15,0	470,3	1261,3	505,5
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach	27858,2	29113,5	28775,9	28395,9	30113,2	31478,3	brak danych
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach	3102,4	3090,1	2607,7	1995,5	1770,8 ¹	1828,7	1030,6
w tys.							
Przeciętne zatrudnienie (etaty)	368,8	349,9	332,5	307,7	303,5	303,7	brak danych

Uwaga: Dane za lata 1999-2004 są danymi ostatecznymi i pochodzą z rocznika statystycznego. Dane za trzy kwartały 2005 pochodzą z miesięcznych meldunków przedsiębiorstw i nie są porównywalne z informacjami z lat poprzednich (dotyczą mniejszej grupy przedsiębiorstw).

¹ Wykazywany spadek inwestycji jest efektem nowelizacji ustawy o rachunkowości i zmiany sposobu liczenia nakładów inwestycyjnych. Po przeliczeniu danych z 2002 r. zgodnie ze znolizowanym sposobem liczenia nakładów inwestycyjnych ich wartość w roku 2003 r. wzrosła o 4,2% w porównaniu do roku poprzedniego.

Wnioski:

W analizowanym okresie nastąpił spadek liczby firm, szczególnie małych, o słabych zasobach kadrowych i finansowych. Co ciekawe, spadek liczby przedsiębiorstw nastąpił w okresie wyraźnej poprawy koniunktury w całej gospodarce. Jednym z powodów zaprzestania działalności był brak możliwości spełnienia wymogów pozwalających na funkcjonowanie na rynku europejskim. Zwykle zaś niemożność osiągnięcia standardów wynikała z braków kadrowych (umiejętności) i kapitałowych.

W analizowanym okresie wzrosła liczba podmiotów o mocniejszych podstawach działania (spółek prawa handlowego i przedsiębiorstw zagranicznych). Następuje konsolidacja i wzmocnienie kapitałów, co może być wynikiem podjęcia próby konkurencyjności na jednolitym rynku europejskim.

Niestety, w analizowanym okresie spadł udział firm (w żadnej sekcji klasyfikacji PKD w okresie 1999-2004 nie odnotowano bezwzględnego spadku liczby firm) w sekcjach: przemysł i budownictwo, a także handel. Wzrosła zaś liczba firm usługowych, w szczególności w sektorach: „Pośrednictwo finansowe” oraz „Nauka”, „Obsługa nieruchomości i firm”. Zmiany te, aczkolwiek zgodne z trendami światowymi (wzrost sektora usług), dotyczą rozwoju branż o mniejszym zapotrzebowaniu na kapitał, co może świadczyć o problemach z dostępem do kapitału. Niedostateczny poziom inwestycji potwierdzają zmiany, jakie mają miejsce po roku 2003, kiedy to ożywieniu gospodarczemu nie towarzyszy wzrost zatrudnienia. Silniejszy popyt inwestycyjny spowodowałby nie tylko wzrost wydajności (z którym mamy do czynienia), ale także bezwzględny wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach.

W analizowanym okresie można było stwierdzić jeszcze inne niekorzystne zmiany w sytuacji przedsiębiorstw i gospodarki regionu. Należały do nich:

- niski poziom rozwoju gospodarczego regionu, charakteryzujący się niższą dynamiką wzrostu niż średnia krajowa,
- stosunkowo niska na tle kraju wydajność pracy w województwie, co jest związane m.in. z niekorzystną strukturą gospodarki, dominacją zatrudnienia w tradycyjnych sektorach gospodarki, przestarzałą strukturą gałęziową przemysłu i niskim udziałem w sektorze produkcji działów wysokiej i średniowysokiej techniki,
- niskie nakłady inwestycyjne w gospodarce, połączone z wysokim stopniem zużycia środków trwałych,
- niska wartość obrotów handlowych województwa z zagranicą, połączona z dominującym udziałem produktów mało przetworzonych i tradycyjnych w eksporcie (produkty zaawansowane technologicznie stanowią zaledwie 2% ogółu eksportu),
- niski poziom innowacyjności firm, luka technologiczna w sferze, niski poziom zawansowania nowych technologii oraz wdrożeń postępu technicznego.

I ~~Wzrost~~

III.1. Fundusze przedakcesyjne

III.1.1 PHARE

Program PHARE (*Poland Hungary Assistance to Restructuring their Economies*) powstał w 1989 roku, jako pomoc Unii Europejskiej dla państw kandydujących. Początkowo program skierowany był jedynie do Polski i Węgier. Od 1990 roku - także do Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, a później również do Albanii, Rumunii, Estonii, Litwy i Łotwy.

W latach 2002 – 2005 przedsiębiorstwa województwa lubelskiego korzystały z kolejnych edycji programu PHARE. Celem całego programu było zapewnienie coraz większej i lepszej infrastruktury, poprawa jakości siły roboczej lub też dostarczanie pomocy inwestycyjnej firmom. Zakładano, że poprzez te mechanizmy gospodarki państw kandydujących do UE zwiększą wielkość produkcji, poprawią wydajność oraz konkurencyjność gospodarki.

PHARE SSG 2000

Program PHARE 2000 Spójność Społeczna i Gospodarcza był realizowany w województwie lubelskim w latach 2002 – 2004. Celem programu PHARE 2000 SSG było stworzenie warunków dla osiągnięcia większej spójności społecznej i gospodarczej województw objętych pomocą poprzez rozwój małych i średnich przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy. Przedsiębiorstwa miały do dyspozycji następujące programy:

Tabela 9: Programy PHARE SSG 2000

PHARE SSG 2000					
linia budżetowa	program	D/I*	K/R*	Budżet ¹⁾	UWAGI
PL 003.12.02-2	Program Promocji Eksportu	D	K	3, 250 mln €	Program zakończony
PL 003.12.02-1	Wprowadzenie do Eksportu	D	K	0,200 mln €	Program zakończony
PL 003.07.05-01	Wstęp do jakości	D	K	10,670 mln €	Zakończony etap realizacji działań
PL 008/03/02/001	Program Rozwoju Przedsiębiorstw	D	R	0,533 mln €	Zakończony etap realizacji działań
PL 0003.07-05.03	Przygotowanie do działania na rynku europejskim	D	K	1,33 mln €	Zakończony etap realizacji działań
PL 0003.07-05.02	Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw	D	K	9,33 mln €	Zakończony etap realizacji działań
PL 0008/03/02/002	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych	D	R	kraj: 1 642 595,60 €, woj.: 209,84 tys €	Zakończony etap realizacji działań
PL 0008/03/02	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	R	kraj: 35 435 010 € woj.: 10 505 146 €	Zakończony etap realizacji działań

¹⁾ Budżet po relokacjach

*) wyjaśnienie skrótów:

- D – program dotujący usługi doradcze
- I – program dotujący inwestycje
- K – program krajowy
- R – program regionalny

Program Promocji Eksportu

• Opis działania

W ramach Programu udzielane były dotacje na współfinansowanie kosztów realizacji projektów eksportowych obejmujących następujące działania:

- ▶ badania rynkowe,
- ▶ kojarzenie partnerów,
- ▶ promocja produktu,
- ▶ wyjazdy studialne,
- ▶ uczestnictwo w zagranicznych targach i wystawach.

Wykonawcami usług konsultacyjnych dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP) w ramach Programu byli konsultanci i organizacje akredytowane przez PARP.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 1.500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 10.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

• Podsumowanie efektów

W trakcie prac nad projektem nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, która realizowała ten projekt.

Wprowadzenie do Eksportu

• Opis działania

W ramach Programu udzielane były dotacje na współfinansowanie kosztów uczestnictwa w szkoleniu "Studium ABC eksportu dla MSP", składającym się z dwóch modułów tematycznych: "Marketing eksportowy" oraz "Transakcje eksportowe". Nie było ograniczeń, co do liczby przyznanych dotacji na jedno przedsiębiorstwo oraz liczby pracowników przedsiębiorstwa uczestniczących w szkoleniach, jednak suma wszystkich dotacji nie mogła przekroczyć 1.000 €. Wnioskodawcą mogło być małe lub średnie przedsiębiorstwo, mające siedzibę na terenie Polski.

Maksymalne dofinansowanie kosztów szkolenia z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

• Podsumowanie efektów

kraj		woj. lubelskie	
umowy podpisane [€]	umowy rozliczone [€]	umowy podpisane [€]	umowy rozliczone [€]
141 011,00	132 231,66	≈ 3 000,00	≈ 3 000,00

Kwota około 3 000 €, rozdysponowana w województwie lubelskim, przypadła 4 wnioskodawcom. W skali kraju podpisano 206 umów o dofinansowanie, a zrealizowano 184. Poziom wykorzystania funduszu nie był wysoki i wyniósł 66,1%.

W połowie przypadków nastąpił wzrost zatrudnienia i utrzymanie eksportu na poziomie co najmniej takim, jak przed szkoleniem. Efekty projektu należy uznać za dobre. Niepokoi jedynie bardzo mały udział przedsiębiorstw z województwa lubelskiego w ogólnej liczbie przyznanych dotacji wynoszący jedynie 2,2% (udział przedsiębiorstw regionu w całkowitej liczbie przedsiębiorstw w kraju w roku 2003 wynosił 4,32%).

Wstęp do Jakości

• Opis działania

W ramach programu Wstęp do jakości udzielane były dotacje dla MSP na współfinansowanie kwalifikowanych kosztów usług doradczych i szkoleniowych związanych z wdrażaniem systemów jakości. Projekty realizowane w ramach programu mogły dotyczyć następujących działań:

- przygotowanie kadry małych i średnich przedsiębiorstw do zarządzania jakością,

- uzyskanie certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu,
- ocena zgodności wyrobów z dyrektywami UE, nadawanie wyrobom znaku CE, umożliwiającego dostęp do rynków UE,
- uzyskanie certyfikatu specyficznych systemów jakości w niektórych sektorach przemysłu,
- doskonalenie systemów zarządzania po uzyskaniu certyfikatu.

Wykonawcami usług doradczych i szkoleniowych dla MSP w ramach programu byli specjaliści i organizacje akredytowane przez PARP.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 1.000 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 10.000€. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

• **Podsumowanie efektów**

W trakcie prac nad projektem nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizowała ten projekt.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw

• **Opis działania**

Program Rozwoju Przedsiębiorstw ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez działania doradcze.

Wykonawcami usług konsultacyjnych w ramach Programu byli konsultanci i organizacje akredytowane przez PARP. Zakres doradztwa obejmował:

1) Ocena konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa, w tym:

- a) analizy rynku,
- b) określenie czynników konkurencyjności firmy,

2) Rozwój strategii przedsiębiorstwa;

3) Planowanie inwestycyjne:

- a) wniosek o finansowanie zewnętrzne,
- b) business plan dla inwestycji,
- c) studium wykonalności inwestycji,
- d) ocena wpływu inwestycji na środowisko,
- e) dokumentacja techniczna związana z inwestycją;

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 5.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

Planowana liczba dotacji dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego: 1 066.

• **Podsumowanie efektów**

Do programu złożono 140 wniosków o dofinansowanie. Ostatecznie zostało rozliczonych i zakończonych 100 umów (nie udało się otrzymać więcej danych z Lubelskiej Fundacji

Rozwoju, która realizowała ten program). Porównanie liczby złożonych wniosków oraz zrealizowanych dotacji z planowaną liczbą dotacji wskazuje, że projekt nie cieszył się zbytnim zainteresowaniem. Także zestawienie liczby złożonych z ilością zakończonych projektów świadczy o wysokiej jakości wniosków.

Przygotowanie do Działania na Rynku Europejskim

- **Opis działania**

W ramach programu udzielane były dotacje na współfinansowanie kosztów realizacji projektów obejmujących szkolenia i doradztwo w zakresie zarządzania, marketingu, zasobów ludzkich, finansów i rachunkowości, produkcji, jakości oraz innowacji i transferu technologii.

Wykonawcami szkoleń w ramach programu były firmy i organizacje szkoleniowe akredytowane przez PARP.

Nie było ograniczeń co do liczby wniosków złożonych przez jednego przedsiębiorcę, jednak suma wszystkich dotacji nie mogła być niższa niż 500 € i nie mogła przekroczyć 10.000 €.

Maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu programu nie mogło przekroczyć 80%.

Wnioskodawcą mógł być przedsiębiorca mający siedzibę na terenie Polski, prywatyzowany drogą leasingu pracowniczego, w momencie składania wniosku znajdujący się na liście przygotowanej i aktualizowanej przez Ministerstwo Skarbu Państwa.

- **Podsumowanie efektów**

W trakcie prac nad projektem nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizowała ten projekt.

Innowacje i Technologie dla Przedsiębiorstw

- **Opis działania**

W ramach programu udzielane były dotacje na współfinansowanie kosztów usług doradczych i szkoleniowych bezpośrednio związanych z realizacją projektów nakierowanych na rozwój technologiczny przedsiębiorstw. Projekty te mogły obejmować następujące działania:

- ocena technologii stosowanych przez przedsiębiorcę,
- przygotowanie do wdrożenia rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii,
- wdrożenie pozyskanych technologii,
- wdrożenie własnych rozwiązań technologicznych przedsiębiorcy.

Wykonawcami usług doradczych i szkoleniowych dla MSP mogły być organizacje akredytowane przez PARP.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 1.500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 10.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

- **Podsumowanie efektów**

W trakcie prac nad ekspertyzą nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizowała ten projekt.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych

- **Opis działania**

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynkach eksportowych.

Wykonawcami usług konsultacyjnych w ramach Programu byli konsultanci i organizacje akredytowane przez PARP. Działania objęte wsparciem:

1) Ocena konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa na wybranych rynkach eksportowych, w tym:

- a) analizy rynku,
- b) określenie czynników konkurencyjności firmy,

2) Rozwój strategii eksportowej przedsiębiorstwa;

3) Rozwój rynków eksportowych, w tym:

- a) badanie rynku,
- b) kojarzenie partnerów,
- c) wyjazd studialny,
- d) promocja produktu,
- e) uczestnictwo w zagranicznych targach i wystawach.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 1.500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 10.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

Wnioskodawcą mogły być małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) z siedzibą na terenie województw: lubelskiego, podkarpackiego lub śląskiego. Zaplanowana maksymalna liczba dotacji dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego: 444.

- **Podsumowanie efektów**

<i>kraj</i>		<i>woj. lubelskie</i>	
umowy podpisane [€]	umowy rozliczone [€]	umowy podpisane [€]	umowy rozliczone [€]
1 737 997,68	1 361 406,10	209 840,30	125 771,88
liczba umów dotacji	liczba przedsiębiorstw	liczba umów dotacji	liczba przedsiębiorstw
271	224	27 ²	22

² Złożono 71 wniosków o wsparcie.

Analizując powyższe dane niepokoi bardzo mały udział przedsiębiorstw z województwa w ogólnej liczbie przyznanych dotacji, wynoszący jedynie około 10% wśród przedsiębiorstw tylko z trzech województw. Poziom wykorzystania pierwotnych funduszy (przed relokacją) był także dość niski i wyniósł 43,4% dla całego programu i 59,9% dla województwa, które od początku miało najniższy budżet. Warto także wskazać na bardzo niski odsetek (wynoszący zaledwie 38%) zawartych umów dotacji w stosunku do liczby złożonych wniosków, co świadczy o słabej jakości wniosków i niewystarczającym przygotowaniu firm do udziału w programie.

Wśród 22 firm z województwa lubelskiego, 15 (czyli 68,2% ogólnej liczby) to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 50 pracowników. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą to 11 podmiotów, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 7.

Według deklaracji beneficjentów (składanych w czasie ewaluacji programu) pozycja rynkowa większości prowadzonych przez nich firm (77%) uległa poprawie. Wyniki analiz przeprowadzonych po projekcie wskazują na to, że w okresie następującym bezpośrednio po zakończeniu udziału w programie, najważniejsze wskaźniki ekonomiczne poprawiły się u większości beneficjentów. 80% badanych firm zwiększyło wartość rocznej sprzedaży oraz wielkość rocznych obrotów w porównaniu do roku poprzedzającego zakończenie programu. 74% badanych firm zwiększyło również obroty z eksportu, a 65% zwiększyło udział eksportu w całkowitej sprzedaży. Ponadto ponad połowa badanych firm zwiększyła zatrudnienie, a 45% - wartość rocznych nakładów inwestycyjnych.

Warto dodać, iż większość beneficjentów określiło wpływ programu jako pozytywny na takie aspekty funkcjonowania firmy jak³: pozyskiwanie nowych rynków zbytu (85%), sposób promocji produktu/usługi na rynkach zagranicznych (74%) oraz wprowadzanie nowych produktów/usług na rynki zagraniczne (71%).

Zdecydowana większość beneficjentów planuje rozszerzenie swojej działalności eksportowej. 92% z nich planuje rozszerzyć sprzedaż na nowe rynki zagraniczne, 86% poprawę jakości eksportowanych produktów i usług, a 82% zwiększenie asortymentu/oferty na rynki zagraniczne.

Niemal 90% beneficjentów nawiązało w wyniku uczestnictwa w PRPE kontakty handlowe, a u 36% przybrały one także formę kontaktów kooperacyjnych, co zwiększa prawdopodobieństwo pomyślnej realizacji powziętych planów.

Powyższe dane wskazują na niewątpliwie jakościowy sukces programu. Szkoda, że uczestniczyła w nim tak mała liczba przedsiębiorstw i to pomimo złożenia prawie 3-krotnie większej liczby wniosków.

---

³ Można było udzielić więcej niż jedną odpowiedź.

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

• Opis działania

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez realizację projektów inwestycyjnych.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 2.000 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 50.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 25%. Planowana maksymalna liczba dotacji we wszystkich województwach: 17 158.

• Podsumowanie efektów

Przedsiębiorcy otrzymywali dotację na zakup nowych maszyn i urządzeń, środków transportu oraz sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem. Opierając się na deklaracjach beneficjentów można stwierdzić, że program miał decydujący wpływ na podjęcie decyzji o realizacji inwestycji. Jedynie 12,4% badanych przedsiębiorstw zrealizowałoby swoje inwestycje nawet wówczas, gdyby nie otrzymało dotacji z FDI. 75% przedsiębiorstw zrealizowałoby swoje inwestycje bez wsparcia z FDI, ale w mniejszym zakresie i/lub późniejszym terminie. Badania przeprowadzone po zakończeniu programu (w czasie ewaluacji projektu) wykazały, że inwestycje zrealizowane dzięki dotacjom z FDI umożliwiły beneficjentom przede wszystkim:

- ▶ podniesienie jakości oferowanych przez nich produktów i usług (90,9% badanych),
- ▶ unowocześnienie stosowanych technologii (86,8%),
- ▶ zwiększenie zdolności produkcyjnych (80,8%),
- ▶ dostosowanie produkcji i usług do obowiązujących norm i standardów (76,8%)

Pozycja rynkowa większości beneficjentów uległa poprawie (84,1% badanych). Większość przedsiębiorców uczestniczących w programie FDI zwiększyła sprzedaż, obroty i zatrudnienie, co wskazuje na lepszą niż przed udziałem w programie kondycję ekonomiczną i przypuszczalnie również większą konkurencyjność. Wszystkie te deklaracje i liczby świadczą o bardzo pozytywnym wpływie programu na sytuację beneficjentów i rozwój gospodarczy regionu. Statystyczne dane na temat programu wg stan na grudzień 2005 r. przedstawiają się następująco:

<i>przedsiębiorstwa woj. lubelskiego</i>		<i>przedsiębiorstwa w kraju</i>	
<i>liczba umów zawartych</i>	<i>liczba umów rozliczonych</i>	<i>liczba umów zawartych</i>	<i>liczba umów rozliczonych</i>
626 ⁴	516	2 011	1 707

⁴ Liczba złożonych wniosków wyniosła 734. Za sukces należy uznać bardzo wysoki odsetek (wynoszący 85,3%) zawartych umów w stosunku do złożonych wniosków, co świadczy o wysokiej jakości projektów.

Powyższe liczby pokazują znaczny udział przedsiębiorstw z województwa w ogólnej liczbie przyznanych dotacji, który wyniósł aż 30,2%. Trzeba jednak dodać, że budżet dla woj. lubelskiego stanowił także około 30% środków przeznaczonych na projekt. Poziom wykorzystania funduszy był bardzo wysoki (bardzo wysoka była też jakość wniosków), co m.in. zdecydowało o kontynuowaniu programu w kolejnych edycjach programu PHARE. Fundusz został wykorzystany na poziomie 120% budżetu pierwotnego (przed relokacją), zaś po relokacji wykorzystanie wyniosło 87,2% zwiększonego budżetu, co także jest wynikiem bardzo dobrym.

Wśród 416 firm województwa, które rozliczyły swój udział w programie (było to 516 wniosków, gdyż można było składać więcej niż jeden wniosek), było:

- 273 osób fizycznych
- 143 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością

W grupie beneficjentów 382 firmy to małe przedsiębiorstwa, a pozostałe to średnie.

III.1.2 PHARE SSG 2001

Celem programu PHARE 2001 SSG było stworzenie warunków dla osiągnięcia większej spójności społecznej i gospodarczej województw. Wszystkie województwa kraju objęte były pomocą programu ukierunkowanego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz tworzenie nowych miejsc pracy. W ramach edycji PHARE SSG 2001 przedsiębiorstwa województwa lubelskiego miały do dyspozycji następujące programy:

Tabela 10: *Programy PHARE SSG 2001*

PHARE SSG 2001					
linia budżetowa	program	D/I*	K/R*	budżet	UWAGI
EUROPEAID/11 6593/M/G/PI	Program Rozwoju Przedsiębiorstw	D	R	kraj: 4 670 tys.€, woj: 286 tys. €	<i>zakończenie okresu wydatkowania środków: 15 listopada 2004</i>
PL 01.06.09.02- 2.2/3	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych	D	R	kraj: 5 533 tys. €, woj.: 337 tys. €	<i>zakończenie wydatkowania środków: 15 listopada 2004</i>
PL01.06.09.02- 2.3	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych	D/I	R	kraj: 1 376 579,20 € woj.: 52 975,82 €	<i>zakończenie wydatkowania środków: 15 listopada 2004</i>
PL 06.09.02-1/3	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	R	kraj: 29 200 tys. € woj.: 1 781 tys. €	<i>zakończenie wydatkowania środków: 15 listopada 2004</i>

*) skróty jak przy poprzedniej tablicy

Program Rozwoju Przedsiębiorstw

• Opis działania

Program Rozwoju Przedsiębiorstw ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku. poprzez działania doradcze.

Wykonawcami usług konsultacyjnych w ramach Programu byli konsultanci i organizacje akredytowane przez PARP. Usługi doradcze objęte dofinansowaniem:

- 1) Ocena konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa, w tym:
  - a) analizy rynku,
  - b) określenie czynników konkurencyjności firmy,
- 2) Rozwój strategii przedsiębiorstwa;
- 3) Planowanie inwestycyjne:
  - a) wniosek o finansowanie zewnętrzne,
  - b) business plan dla inwestycji,
  - c) studium wykonalności inwestycji,
  - d) ocena wpływu inwestycji na środowisko,
  - e) dokumentacja techniczna związana z inwestycją;

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 5.000 €.

Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

Planowana maksymalna liczba dotacji dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego: 572

• Podsumowanie efektów

Przedsiębiorstwa Lubelszczyzny wykorzystały jedynie 42,1% budżetu dla województwa⁵. Na projekty doradcze zaakceptowane w 35 przedsiębiorstwach (dotacje dla zatwierdzonych umów w okresie od lipca 2003 do lutego 2004), planowano wykorzystać 120 423,89 €. Zaakceptowano dotacje dla:

- 19 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 9 osób fizycznych,
- 6 spółek jawnych,
- 1 spółka cywilna.

Ostatecznie podpisano 31 umów, zaś rozliczono jedynie 23 (7 umów rozwiązano, a jedna nie została rozliczona). W efekcie wykorzystano mniej niż 40% środków.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych

• Opis działania

Celem tego programu był wzrost eksportu małych i średnich przedsiębiorstw. Dotacje przyznawane były przedsiębiorstwom w celu zwiększenia ich konkurencyjności i

---

⁵ Złożono jedynie 71 wniosków, tj. o połowę mniej niż w analogicznym programie będącym elementem PHARE SSG 2000.

efektywności na rynkach eksportowych poprzez współfinansowanie projektów wdrażających Plany Rozwoju Eksportu Przedsiębiorstw oraz wybrane działania ukierunkowane na rozwój rynków eksportowych.

Wykonawcami usług doradczych w ramach Programu byli konsultanci i organizacje akredytowane przez PARP. Zakresy działań:

1) Ocena konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa na wybranych rynkach eksportowych, w tym:

- a) analizy rynku,
- b) określenie czynników konkurencyjności firmy,

2) Rozwój strategii eksportowej przedsiębiorstwa;

3) Rozwój rynków eksportowych, w tym:

- a) badanie rynku,
- b) kojarzenie partnerów,
- c) wyjazd studialny,
- d) promocja produktu,
- e) uczestnictwo w zagranicznych targach i wystawach.

Minimalna wysokość dotacji wynosiła 1.500 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 10.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

Zaplanowana maksymalna liczba dotacji dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego: 224.

• **Podsumowanie efektów**

Z budżetu województwa wykorzystano 58 687,41 €, co stanowiło zaledwie 17,4% dostępnych środków. Dotacje otrzymało 12 przedsiębiorstw, co stanowiło zaledwie 5% maksymalnej możliwej liczby dotacji⁶. Były to:

- 7 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 2 osoby fizyczne,
- 2 spółki jawne,
- 1 spółka cywilna.

Ilościowe efekty programu należy uznać za mniej niż skromne. Słabe rezultaty Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych osiągnięte zarówno w ramach edycji PHARE SSG 2000 i 2001 sprawiły, że zrezygnowano z kontynuacji programu.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych

• **Opis działań**

Celem Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych było zwiększenie potencjału zatrudnienia oraz możliwości MSP w kierunku tworzenia miejsc pracy w regionach, poprzez

---

⁶ Złożono 43 wnioski. Ponownie stosunek zaakceptowanych wniosków do złożonych (27,9%) był bardzo niski, co źle świadczy o jakości planowanych działań.

wsparcie rozwoju nowych przedsiębiorstw w dziedzinach opartych na komercyjnym wykorzystaniu internetu. W tym celu współfinansowano koszty realizacji działań związanych z utworzeniem nowych przedsiębiorstw lub podjęciem nowych działań opartych na komercyjnym wykorzystaniu internetu.

Udzielane były dwa rodzaje dotacji - dotacje na usługi doradcze (w jaki sposób przygotować firmę do nowej działalności opartej na internecie - biznes plan) oraz dotacje na rozwój działalności (pomoc w fazie uruchomienia nowej działalności).

Zakres działań:

- ocena możliwości komercyjnego wykorzystania Internetu,
- przygotowanie biznes planu,
- pomoc w przygotowaniu do wdrożenia biznes planu.

Maksymalna wysokość dotacji na usługi doradcze nie mogła przekroczyć 5.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu związanego z usługami doradczymi z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 60%.

Dotacje na rozwój działalności wynosiły od 3,000 € do maksymalnie 10,000 €.

Dofinansowanie z budżetu Programu kosztów związanych z rozwojem działalności nie mogło być wyższe niż 25%.

Zakładana liczba dotacji na rozwój działalności dla przedsiębiorstw w województwie lubelskim: 59

- **Podsumowanie efektów**

Wykorzystano zaledwie 21 135,48 €, czyli 39,9% dość skromnego budżetu województwa. Udzielono 7 dotacji (tyle też złożono wniosków) dla 6 przedsiębiorstw. Były to: 3 osoby fizyczne oraz 3 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Ostatecznie podpisano 6 umów, zaś rozliczono 5 (1 umowę rozwiązano). Wykorzystanie środków w tym programie było mniej niż skromne i w efekcie programu nie kontynuowano w kolejnych edycjach PHARE.

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- **Opis działań**

Funduszu Dotacji Inwestycyjnych ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez współfinansowanie projektów inwestycyjnych. Minimalna wysokość dotacji wynosiła 2.000 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 50.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 25%.

- **Podsumowanie efektów**

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych cieszył się ogromnym zainteresowaniem przedsiębiorstw. Wykorzystano 4 208 266,6 €, czyli 236,3% pierwotnego (przed relokacją funduszy) budżetu

dla województwa. Złożono 276 wniosków, zaś m.in. z powodu wyczerpania środków zaakceptowano jedynie 172 dotacje dla 136 przedsiębiorstw. Były to:

- 63 osób fizycznych,
- 42 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 11 spółek jawnych,
- 11 spółek akcyjnych,
- 9 spółek cywilnych.

Ostatecznie podpisano 157 umów, zaś rozliczono 130 (27 umów rozwiązano).

Podobnie jak w przypadku analogicznego programu z PHARE 2000 można zauważyć znaczne zainteresowanie przedsiębiorstw tym działaniem, co przełożyło się na wykorzystanie funduszy znacznie przekraczające pierwotny budżet.

III.1.3 PHARE SSG 2002

Celem tego programu w odniesieniu do przedsiębiorstw było ułatwienie realizacji celów spójności gospodarczej i społecznej w kraju w odniesieniu do konkurencyjności gospodarki poprzez dostosowanie strukturalne oraz modernizację produkcji i usług i tworzenie nowych miejsc pracy. W ramach edycji PHARE SSG 2002 przedsiębiorstwa województwa lubelskiego miały do dyspozycji następujące programy:

Tabela 11: *Programy PHARE SSG 2002*

PHARE SSG 2002					
linia budżetowa	program	D/I*	K/R*	budżet	UWAGI
PL 2002/000-580-06.02.01	Fundusz Wsparcia na Doradztwo	D	K	kraj: 4 mln €	Zakończony etap realizacji działań
PL 2002/000-580-06.05-1	Program Rozwoju Przedsiębiorstw	D	R	kraj: 2 430 tys. €, woj.: 150 tys. €	Zakończony etap realizacji działań
PL 2002/000-196.01.04	Program Rozwoju BHP	D/I	R	kraj: 1 987,41 tys.€	Zakończony etap realizacji działań
PL02.06.05.04.03	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	R	kraj: 24 913 725,95 €, woj.: 3 091,76 tys. €	Zakończony etap realizacji działań
2002/000-580-06.02.03	Krajowy Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	K	kraj: 13 780 tys. €	Zakończony etap realizacji działań

*) skróty jak przy poprzedniej tablicy

Fundusz Wsparcia na Doradztwo

• Opis działania

W ramach PHARE SSG 2002 ustanowiono pięć Funduszy Wsparcia na Doradztwo dla małych i średnich przedsiębiorstw na współfinansowanie działań realizowanych w związku z rozwojem i doskonaleniem jakości, technologii oraz dostępu do źródeł finansowania w przedsiębiorstwach. Były to fundusze na:

- rozwój i modernizację przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie,
- wstęp do jakości,
- finansowanie dla wzrostu,
- ścieżki od innowacji do biznesu,
- dostęp do innowacyjnych usług doradczych.

Oczekiwano, że efektem działań prowadzonych w ramach tych programów będzie rozwój i doskonalenie jakości, ułatwienie dostępu do technologii, jak również ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania przedsiębiorstw.

Wnioskodawcami były małe i średnie przedsiębiorstwa, nie prowadzące działalności związanej z produkcją, przetwórstwem lub wprowadzaniem do obrotu produktów wymienionych w Załączniku 1 do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Limity kwot wsparcia w ramach zaproszenia do składania wniosków o udzielenie wsparcia wynosiły:

Fundusz wsparcia	(a) Minimalna kwota wsparcia na projekt [€]	(b) Maksymalna kwota wsparcia na projekt [€]	(c) Maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu programu
Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie	1 500	10 000	50%
Wstęp do jakości	1 000	13 500	50%
Finansowanie dla wzrostu	-	15 000	50%
Ścieżki od innowacji do biznesu	3 000	30 000	50%
Dostęp do innowacyjnych usług doradczych	1 500	15 000	50%

• Podsumowanie efektów

W trakcie prac nad projektem nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizowała ten projekt.

Program Rozwoju BHP

- **Opis działań**

Głównym celem Programu Rozwoju Bezpieczeństwa i Higieny Pracy było podniesienie zdolności polskich MSP we wdrażaniu i wprowadzaniu w życie *acquis communautaire* w zakresie BHP, a tym samym zachęcenie małych i średnich przedsiębiorców do podnoszenia bezpieczeństwa i higieny pracy. Wnioskodawcami mogły być małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP), z wyjątkiem przedsiębiorstw prowadzących działalność produkcyjną, przetwórczą lub promocyjną produktów wymienionych w Załączniku 1 do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Limity kwot wsparcia na:

- działania doradcze, realizowane przez akredytowanych wykonawców musiały mieścić się w kwocie od 500 € do 4.000 €, zaś maksymalny poziom dofinansowanie kosztów nie mógł przekroczyć 50%
- działania inwestycyjne musiały mieścić się w kwocie od 2.000 € do 50.000 €, zaś maksymalny poziom dofinansowanie kosztów nie mógł przekroczyć 50% _:

- **Podsumowanie efektów**

W trakcie prac nad projektem nie udało się uzyskać danych na temat efektów programu z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która realizowała ten projekt.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw

- **Opis działań**

Wsparcie w ramach Programu Rozwoju Przedsiębiorstw przyznawane było przedsiębiorstwom w celu zwiększenia ich konkurencyjności i efektywności poprzez współfinansowanie projektów na usługi doradcze i informacyjne.

Wysokość dotacji wynosiła od 500 do 5000 €, jednocześnie nie więcej niż 50% kosztów. Dotacja przeznaczona była na finansowanie przygotowania biznesplanów, raportów dotyczących pozycji firmy na rynku, tworzenia strategii firmy.

- **Podsumowanie efektów**

Wykorzystano 44 572,14 €, co stanowi zaledwie 29,7% budżetu programu – dla wniosków składanych od lipca 2004 r. do października 2004 r. Dotację otrzymało 11 projektów doradczych, zrealizowanych w 11 przedsiębiorstwach. Były to:

- 5 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 4 osoby fizyczne,
- 1 spółka jawne,
- 1 spółka cywilna.

W roku 2005 zawarto dalsze 5 umów z przedsiębiorcami (łącznie zatem zawarto 16 umów). Do końca 2005 złożono łącznie 31 wniosków. Wszystkie zawarte umowy wyczerpały budżet w około 45%. Do końca III kwartału 2005 zakończono realizację 8 umów. Analizując efekty programu należy zwrócić uwagę na:

- słabszą jakość wniosków (niższy odsetek wniosków zaakceptowanych do złożonych),
- malejące zainteresowanie programem przekładające się na spadającą ilość wniosków.

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- **Opis działań**

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych (FDI) ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez współfinansowanie projektów inwestycyjnych. Minimalna wysokość dotacji wynosiła 2.000 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 50.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 50%. Była to istotna zmiana w porównaniu do analogicznych programów z poprzednich edycji PHARE, kiedy dotacje inwestycyjne wynosiły 25%.

- **Podsumowanie efektów**

Budżet programu wykorzystany został w ponad 100%. Wykorzystano 3 151 719,65 € (102% pierwotnego budżetu), dzięki relokacji środków. Złożono 368 wniosków, aż o około 90 więcej w porównaniu do FDI edycji PHARE SSG 2001. Dotację otrzymało 176 firm z województwa, łącznie na 185 projektów. Były to:

- 62 osoby fizyczne,
- 57 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 25 spółki cywilne,
- 21 spółka jawne,
- 11 spółek akcyjnych.

Do końca III kwartału 2005 zawarto 180 umów, z czego do 31.12.2005 zakończono realizację 69.

Krajowy Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- **Opis działań**

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych ukierunkowany był na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez współfinansowanie projektów inwestycyjnych. Minimalna wysokość dotacji wynosiła 2.000 €, zaś maksymalna wysokość dotacji to 100.000 €. Dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu nie mogło przekroczyć 50%.

- **Podsumowanie efektów**

Budżet funduszu dotacji wynosił 8 mln € z funduszu Phare oraz 5,78 mln € z budżetu państwa, łącznie 13,78 mln €. Środki zostały wykorzystane już w pierwszej turze składania wniosków. tj. 12 lipca 2004. Dotację uzyskało 728 przedsiębiorstw w tym 24 z województwa lubelskiego (3,3% ogółu przedsiębiorstw). Były to:

- 9 osób fizycznych,
- 7 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 4 spółki jawne,
- 2 spółki akcyjnych,
- 1 spółka cywilne,
- 1 przedsiębiorstwo zagraniczne.

Wykorzystano 100% środków przyznanych na program, w tym przedsiębiorstwa z województwa lubelskiego otrzymały dotację na kwotę 530 769,24 € (3,9% przyznanych dotacji). Także w przypadku tego programu krajowego niepokoi bardzo mały udział przedsiębiorstw z województwa lubelskiego w ogólnej liczbie przyznanych dotacji, który wyniósł mniej niż 4% (udział przedsiębiorstw regionu w całkowitej liczbie przedsiębiorstw w kraju w roku 2003 wynosił 4,32%, zaś wkład województwa w tworzenie krajowego PKB wynosił 4%).

III.1.4 PHARE SSG 2003

W ramach edycji PHARE SSG 2003 przedsiębiorstwa województwa lubelskiego miały do dyspozycji następujące programy:

Tabela 12: Programy PHARE SSG 2003

PHARE SSG 2003					
linia budżetowa	program	D/I*	K/R*	budżet	UWAGI
2003/004-379/05.02	Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie	D	K	933 000 €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006
2003/004-379/05.02-02/01	Ścieżki od innowacji do biznesu	D	K	670 000 €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006
2003/004-379/05.04-01	Program Rozwoju Przedsiębiorstw	D	R	kraj: 3 334 tys. € woj.: 211 tys. €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006
2003/004-379/05.02/01-02	Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie – Fundusz Inwestycyjny	I	K	10,4 mln €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006
2003/004-379/05.02-02/02	Ścieżki od innowacji do biznesu – Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	K	2,5 mln €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006
2003/004-379/05.02	Ścieżki od innowacji do biznesu – pożyczka na innowacje		K	4,2 mln €	pożyczki udzielane na okres 6 lat
2003/004-379.05.04.03	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	I	R	kraj: 17 337 tys. € woj.: 2 667 tys. €	termin rozliczenia projektu: 30 listopada 2006

*) skróty jak przy poprzedniej tablicy

Rozwój i Modernizacja Przedsiębiorstw w Oparciu o Nowe Technologie

• Opis działania

Program miał na celu otrzymanie wsparcia na doradztwo dla firm, które zamierzały wprowadzić nowoczesną technologię lub linię technologiczną. Przeznaczono do wsparcia następujące działania: audit technologiczny, plan rozwoju przedsiębiorstwa i technologii, wdrożenie pozyskanych technologii oraz własnych innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Maksymalna kwota dofinansowania poniesionych kosztów inwestycji wynosiła do 50%, a kwota dotacji zawierała się w przedziale 1.500 € – 10.000 €.

Dofinansowane mogły być usługi doradcze, świadczone przez wykonawców akredytowanych przez PARP, dotyczące wdrażania nowoczesnych technologii (pozyskanych lub opartych na własnych rozwiązaniach), maszyn i urządzeń automatyzacji.

• Podsumowanie efektów

W skali kraju zaakceptowano 25 wniosków, w tym dwa z woj. lubelskiego (spółka jawna i osoba fizyczna). Na program przyznano dotacje na łączną kwotę 199,8 tys. €, w tym dla firm z województwa lubelskiego 15,4 tys. € (7,7% środków). Ze względu na to, że działania przedsiębiorców w ramach programu nie zostały zakończone (trwa realizacja projektów) nie

można określić ostatecznych efektów działania. Nie mniej jednak dotychczasowe wykorzystanie funduszy programu na poziomie 21,4% należy uznać, za skromne.

Rozwój i Modernizacja Przedsiębiorstw w Oparciu o Nowe Technologie

Fundusz Inwestycyjny

- **Opis działań**

Program polegał na udzieleniu wsparcia na inwestycje dla firm, które chciały podnieść swój poziom konkurencyjności na rynku. W ramach tego programu dofinansowany mógł być zakup: maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, wyposażenie biurowe, wartości niematerialne i prawne (licencje, patenty, itd.). Kwota dofinansowania zawierała się w przedziale 2.000 € – 100.000 €, przy czym wsparcie dla firm inwestujących w woj. lubelskim nie mogło przekroczyć 50% kosztów inwestycji.

O wsparcie mogli się ubiegać mali i średni przedsiębiorcy, posiadający siedzibę w Polsce.

- **Podsumowanie efektów**

W skali kraju do wsparcia zaakceptowano 399 wniosków (pozytywną weryfikację przeszło zaś 953 wniosków, ale ze względu na brak środków wsparciem objęto tylko 399 wniosków) w tym dziesięć z woj. lubelskiego (zaledwie 2,5% ogółu wniosków). Były to:

- 5 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 2 osoby fizyczne,
- 2 spółki cywilne,
- 1 spółka akcyjna.

W programie przyznano dotacje na łączną kwotę 10 400,0 tys. € w tym dla firm z województwa lubelskiego 341,2 tys. € (3,3% środków). Ze względu na to, że działania przedsiębiorców w ramach programu nie zostały zakończone (trwa realizacja projektów) nie można określić finalnych efektów działania. jednak już teraz choćby po liczbie złożonych wniosków wyraźnie widać, że budżet programu będzie zapewne wykorzystany w maksymalnym stopniu. Wskazuje to po raz kolejny na ogromne zainteresowanie przedsiębiorców funduszami na inwestycje.

Ścieżki od Innowacji do Biznesu

Wsparcie na Doradztwo

- **Opis działania**

Celem działania był rozwój firm przez zwiększenie możliwości produkcyjnych i usługowych. Przedsiębiorcy będą mogli skorzystać z doradztwa ekspertów w zakresie: ustalenia strategii działania, ocenie rynku, znalezieniu partnerów handlowych. O dotację mogły się ubiegać się

nie tylko firmy wprowadzające nowe technologie, ale również projekty z dziedziny: nowych materiałów, nanotechnologii, biotechnologii, chemii, technologii IT, nowych metod testowania, technologii w dziedzinie medycyny, tribologii, korozji i optyki elektronicznej. Maksymalna kwota dofinansowania poniesionych kosztów inwestycji wynosiła do 50%, a kwota dotacji zawierała się w przedziale 3.000 € – 30.000 €.

- **Podsumowanie efektów**

W skali kraju zaakceptowano 3 wnioski, na łączną kwotę 39,2 tys. € (zaakceptowane wnioski stanowią mniej niż 6% budżetu). Niestety, żaden z wniosków nie pochodzi z terenu Lubelszczyzny.

Ścieżki od Innowacji do Biznesu

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- **Opis działań**

Celem programu „Wsparcie na inwestycje” była pomoc dla przedsiębiorstw działających w oparciu o rozwiązania innowacyjne. O dofinansowanie mogły się ubiegać inwestycje dotyczące realizacji kwalifikowanych działań niezbędnych do wdrożenia innowacji lub nowych technologii, prowadzących do wprowadzenia nowego produktu bądź usługi. Dotacje obejmowały takie koszty jak: zakup nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, zakup nowego sprzętu komputerowego, zakup sprzętu biurowego, itp. Kwota dofinansowania zawierała się w przedziale 2.000 € – 100.000 €, przy czym wsparcie dla firm inwestujących w woj. lubelskim nie mogło przekroczyć 50% kosztów inwestycji.

O wsparcie mogli się ubiegać mali i średni przedsiębiorcy, posiadający siedzibę w Polsce, zarejestrowani nie wcześniej niż rok przed dniem złożenia wniosku.

- **Podsumowanie efektów**

W skali kraju zaakceptowano 33 wnioski, w tym dwa z woj. lubelskiego. Ze względu na to, że działania przedsiębiorców w ramach programu nie zostały zakończone (trwa przygotowywanie do podpisania umów) nie można określić efektów działania, ani rozdysponowanych kwot.

Ścieżki od Innowacji do Biznesu

Pożyczka na Innowacje

- **Opis działania**

Pożyczka na innowacje związana ze wdrożeniem inwestycji mogła być udzielona na: wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych, zakup licencji krajowych lub zagranicznych, polegających na nabyciu uprawnień do wykorzystania rozwiązań naukowych i technicznych oraz doświadczeń produkcyjnych; zakup i montaż maszyn i urządzeń;

budowę, rozbudowę lub modernizację budynków lub instalacji niezbędnych do wprowadzenia innowacji. Pożyczka nie mogła przekroczyć 75% kosztów inwestycji oraz równowartości 500.000 €. Mogła być udzielona na okres do 6 lat.

- **Podsumowanie efektów**

Do końca roku 2005 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości nie podała wyników z realizacji tego programu.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw

- **Opis działania**

Przedsiębiorcy mogli otrzymać dofinansowanie usług doradczych w wysokości 50% kosztów tej usługi. Kwota dotacji zawierała się w przedziale od 500 € do 5.000 €. Dofinansowane były usługi doradcze, świadczone przez wykonawców akredytowanych przez PARP związane z rozwojem przedsiębiorstwa poprzez zwiększenie jego konkurencyjności. Wsparcie dotyczyło takich działań jak: przygotowanie planów inwestycyjnych, określenie pozycji firmy na rynku czy też tworzenie strategii rozwoju.

- **Podsumowanie efektów**

Całkowity budżet programu: 3 334 000 €, w tym na województwo lubelskie przypada 211 000 €. Złożono 13 wniosków na kwotę 57 266,92 € (zaledwie 27,1% budżetu programu). W chwili przygotowania powyższej ekspertyzy trwała ocena złożonych wniosków i nie znana jest liczba przyznanych dotacji.

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- **Opis działania**

Dofinansowana mogła być część kosztów inwestycji dotyczącej realizacji kwalifikowanych działań związanych ze wzrostem konkurencyjności przedsiębiorstwa i uwzględniających przede wszystkim wdrożenie nowych technologii i odnowienie parku maszyn, związanych z kluczową działalnością produkcyjną i usługową przedsiębiorcy.

Wysokość dotacji zawierała się w granicach 2.000 € – 50.000 €, jednocześnie wsparcie dla firm inwestujących w woj. lubelskim nie mogło przekroczyć 50% kosztów inwestycji.

- **Podsumowanie efektów**

Całkowity budżet programu wynosił 17 337 000 €, w tym na województwo lubelskie przypadło 2 667 000 € (15,4% funduszy krajowych). Złożono 396 wniosków na kwotę 7 608 820,54 € (aż 285,3% budżetu programu). W chwili przygotowania niniejszej ekspertyzy trwa ocena złożonych wniosków i w związku z tym nie jest znana liczba przyznanych dotacji.

III.1.5 PHARE RZL 2000

PHARE – SPRAWY WSPÓLNE I POLSKA I OŚWIATLONOŚĆ

- **Opis działania**

Program PHARE SSG RZL 2000 realizowany był w Polsce od grudnia 2002 r. do lutego 2004 r. Wdrażany był na szczeblu centralnym - przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, a na szczeblu wojewódzkim - przez Wojewódzkie Urzędy Pracy. Działania programu objęły również doskonalenie kadr małych i średnich przedsiębiorstw.

W województwie lubelskim w ramach programu PHARE RZL 2000 zrealizowano projekt „Dobra Firma”, skierowany do pracowników i kadry zarządzającej przedsiębiorstw. Projekt obejmował usługi szkoleniowe i usługi doradcze.

Każda z firm, która zakupiła miejsca na kursach dla swoich pracowników i kierowników, po ich zakończeniu miała możliwość skorzystania dodatkowo z usług doradztwa biznesowego u siebie w firmie. Na jedno wykupione miejsce szkoleniowe na krótki kurs przypadało do trzech dni doradztwa, natomiast w przypadku wykupienia miejsca na kursie długim firmie przysługiwało do pięciu dni doradztwa. Firmy miały możliwość łączenia tych dni, co dawało im możliwość zrealizowania bardziej skomplikowanych zadań przy pomocy doradców biznesowych. Celem usług doradczych było umożliwienie każdej firmie wdrożenia zadania lub procesu zarządczego związanego ze szkoleniem, w którym uczestniczył jej pracownik.

Tabela 13: Program PHARE RZL 2000

PHARE RZL 2000	
projekt	„Rozwój Zasobów Ludzkich – Szkolenia dla Pracowników MŚP”, projekt „Dobra Firma”
budżet	3 287 692,40 euro
wydatkowana kwota	1 801 501,94 euro
stopień wykorzystania środków	54,8%

Analiza beneficjentów

- **48%** uczestników, którzy ukończyli szkolenie to kobiety, **52%** to mężczyźni.
- **517 z 741** firm uczestniczących w szkoleniach pochodziło z obszarów miejskich, a **224** - z obszarów wiejskich.
- **32%** uczestników, którzy ukończyli programy szkoleniowe to menedżerowie MŚP, a **68%** - to pracownicy MŚP.
- spośród menedżerów, którzy ukończyli szkolenie **45%** stanowiły kobiety.

Lokalizacja firm uczestników projektu:

<i>powiat</i>	<i>liczba firm</i>	<i>powiat</i>	<i>liczba firm</i>
Lublin	396	Zamość	18
Biłgoraj	48	Włodawa	14
Biała Podlaska	42	Łęczna	11
Puławy	35	Krasnystaw	8
Łuków	28	Ryki	7
Kraśnik	28	Hrubieszów	7
Radzyń Podlaski	25	Tomaszów Lubelski	5
Lubartów	20	Janów Lubelski	5
Świdnik	19	Opole Lubelskie	4
Chełm	18	Parczew	3
RAZEM:			741

- **Podsumowanie efektów**

W szkoleniach wzięło udział łącznie 2 368 uczestników z 741 firm, w tym 224 przedsiębiorstw mających swe siedziby na terenach wiejskich. Niektórzy beneficjenci uczestniczyli w kilku szkoleniach. Z indywidualnych usług doradczych dla firm skorzystało 170 przedsiębiorstw oraz 227 osób korzystało z indywidualnego doradztwa biznesowego dla menedżerów.

Przeprowadzono 393 zadań w ramach usług doradczych wewnątrz firm, dla 170 MŚP uczestniczących w programie szkoleniowym.

Liczba przedsiębiorstw, która skorzystała z usług doradztwa biznesowego, była o wiele mniejsza niż zakładano. Powodów takiego stanu rzeczy mogło być, co najmniej kilka, łącznie z niechęcią, prezentowaną przez niektóre przedsiębiorstwa, do dzielenia się z osobami z zewnątrz poufnymi informacjami dotyczącymi firmy. Również brak czasu, jaki należałoby poświęcić na współpracę z doradcami oraz krótki okres trwania programu, spowodowało, że dla niektórych firm zabrakło czasu, aby mogli oni skorzystać z opcjonalnych usług doradczych, które przysługiwały im po odbytym szkoleniu. Należy jednak podkreślić, że te przedsiębiorstwa, które skorzystały z doradztwa, zazwyczaj były zadowolone z usługi do tego stopnia, że wysyłały kolejnych uczestników na szkolenia.

Ocena szkolenia wygląda następująco:

- ogólna ocena - około 63,5% uczestników oceniło kursy jako „bardzo dobre”, a 98% jako „dobre” i wyżej

- jakość materiałów szkoleniowych - około 48,8% uczestników oceniło materiały jako "bardzo dobre", a 91,5% jako "dobre" i wyżej
- kwalifikacje szkoleniowców - około 56% uczestników oceniło je jako "dobre", a 91% jako "dobre" i wyżej.
- 56,2% uczestników uznało swój udział w szkoleniach jako "bardzo korzystny", a kolejne 42,4% jako "częściowo korzystny".

Warto zauważyć, że 91% uczestników byłoby zainteresowanych wzięciem udziału w kursach o podobnym charakterze w przyszłości, co przekłada się na wysoką ocenę szkoleń oraz ponowne zapisy na szkolenia.

Z zakładanych 3 405 dni szkoleń zawodowych oraz z zakresu zarządzania - wykorzystano tylko 748 dni szkoleniowych (22%). Liczba przeprowadzonych dni szkoleniowych jest zdecydowanie mniejsza niż pozwalał na to budżet projektu. Ten stan rzeczy spowodowało m.in. większe zainteresowanie przedsiębiorców krótszymi kursami.

Tabela 14: *Efekty Programu PHARE RZL 2000*

<i>Wskaźnik do osiągnięcia</i>	<i>planowana wartość docelowa</i>	<i>wartość osiągnięta</i>	<i>procent (%)</i>
Przeprowadzone kursy	150	193	129
Przeprowadzone dni szkoleń	2 955	748	25
Uczestnicy szkoleń	3 000	3 469	116
w tym kobiety	1 200	1 652	138
w tym kadra kierownicza	900	1 101	122
w tym pracownicy firm	2 100	2 368	113
liczba uczestniczących firm z sektora MSP	1 500	1 057	70
w tym firmy działające na obszarach wiejskich	150	233	155
zrealizowane dni doradcze	6 000	3 188	53
liczba MSP korzystająca z usług doradczych	1 200	352	29

III 1.6 SAPARD

SAPARD

- **Opis działania**

Program SAPARD został uruchomiony na początku lipca 2002 r. i objął następujące działania:

- **Działanie 1.** Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych
- **Działanie 2.** Inwestycje w gospodarstwach rolnych
- **Działanie 3.** Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich
- **Działanie 4.** Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (Działanie uruchomione 3 grudnia 2003 r.)
- **Działanie 6.** Szkolenia zawodowe
- **Działanie 7.** Pomoc techniczna

Do przedsiębiorstw jako uczestników programu SAPARD adresowane było **Działanie 1:** Poprawa bezpieczeństwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych. Było to Działanie ukierunkowane na:

- poprawę bezpieczeństwa produkcji i jakości żywności;
- zwiększenie liczby zakładów spełniających wymagania sanitarne i weterynaryjne UE w zakresie przetwórstwa żywności;
- wspieranie racjonalizacji, restrukturyzacji i postępu w sektorze dla zwiększenia jego konkurencyjności i ułatwienia dostosowania do funkcjonowania na Jednolitym Rynku;
- wzmocnienie grup producentów rolnych i ich związków;
- ograniczenie niekorzystnego oddziaływania zakładów przetwórczych na środowisko naturalne.

Tabela 15: Program SAPARD

SAPARD Działanie 1: Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych	
projekt	1. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa poprawy marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego, 2. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw
docelowa grupa beneficjentów dla Działania 1	<ul style="list-style-type: none"> Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie przetwórstwa mleka, ryb, uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru mięsa lub jego przetwórstwa, przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych, usługowego przechowywania towarów zamrożonych lub schłodzonych, Przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw, usługowego przechowywania towarów zamrożonych lub schłodzonych,
okres realizacji	2000 – 2006; Program uruchomiony w lipcu 2002 r.
budżet krajowy	1 675 582 343,65 zł
zawarte umowy w skali kraju	1 680 770 331,79 zł (100,3% budżetu pierwotnego)
zrealizowane płatności (stan na dzień 9 grudnia 2005 r.)	65,99%

Program SAPARD w odróżnieniu od pozostałych programów przedakcesyjnych Unii Europejskiej był programem, w którym Komisja Europejska po raz pierwszy delegowała kluczowe funkcje, w szczególności selekcję projektów do krajów trzecich. W konsekwencji to krajowe instytucje podejmowały całkowitą odpowiedzialność za zdecentralizowane zarządzanie. Rozwiązanie to wymogło utworzenie w każdym z krajów kandydujących, w tym również w Polsce tzw. Agencje SAPARD w oparciu o regulację zbliżone do tych obowiązujących w krajach członkowskich Unii dla agencji płatniczych, instytucji dokonujących płatności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. W Polsce do pełnienia roli Agencji SAPARD wykonującej funkcje wdrożeniowe i płatnicze wyznaczona została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

• Podsumowanie efektów

Stan realizacji programu SAPARD Działanie 1 na koniec 2004 roku:

zarejestrowane wnioski		pozytywna ocena końcowa		zawarte umowy		zrealizowane płatności	
kraj	woj. lubelskie	kraj	woj. lubelskie	kraj	woj. lubelskie	kraj	woj. lubelskie
1 516	88	1 357	81	1 342	80	671	44

Na koniec 2004 roku w skali kraju zrealizowano płatności na rzecz beneficjentów w kwocie 574 844 301,05 zł, w tym 33 571 014,40 (5,8% wykorzystanego budżetu programu) z województwa lubelskiego. Według stanu na 9 grudnia 2005 roku wykorzystanie limitu finansowego dla Działania 1 osiągnęło 65,99%.

Stan realizacji programu SAPARD Działanie 1 na dzień 9 grudnia 2005 roku (w skali kraju):

dostępny limit finansowy kraj	zawarte umowy		złożone wnioski o płatność		zrealizowane płatności	
	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
1 675 582 343,65 zł	1 342	1 680 770 331,79 zł	1 214	1 277 527 664,29 zł	1 114	1 105 708 728,01 zł

Pokazane powyżej liczby świadczą o znacznym stopniu wykorzystania środków z działania 1 programu SAPARD, co na pewno należy uznać za sukces w skali kraju. Mały jednak jest udział przedsiębiorstw z Lubelszczyzny (około 6% wniosków i wnioskowanych dotacji), regionu który tradycyjnie uchodzi za rolniczy.

III.2. Fundusze strukturalne

III.2.1 SPO WKP

-Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

Celem Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw jest poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. Do przedsiębiorstw adresowane są:

Działanie 2.1: Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo

• Opis działania

Działanie ma na celu dofinansowanie wybranych przez przedsiębiorcę usług doradczych. Wspierane są przede wszystkim projekty mające na celu:

- uzyskiwania certyfikatów zgodności,
- projektowania, wdrażania i doskonalenia systemów zarządzania jakością, środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy,
- tworzenia firm opartych na nowych technologiach,
- doradztwa w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności eksportowej,
- doradztwa w zakresie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w ramach Jednolitego Europejskiego Rynku,
- wprowadzania strategii rozwoju przedsiębiorstwa opartej na nowych technologiach i rozwiązaniach innowacyjnych.
- tworzenia sieci kooperacyjnych przedsiębiorstw, połączeń przedsiębiorstw.

Realizacja tego działania ma się przyczynić do wzrostu:

- liczby przedsiębiorstw małych i średnich korzystających z usług doradczych,
- liczby nowych przedsiębiorstw opartych na nowych technologiach,
- liczby przedsiębiorstw posiadających certyfikaty jakości,
- udziału małych i średnich przedsiębiorstw w eksporcie,
- zatrudnienia w firmach korzystających z usług doradczych.
- wskaźnika przedsiębiorstw innowacyjnych.

Kosztem kwalifikowalnym jest jedynie usługa świadczona przez doradcę akredytowanego przez PARP lub przez firmę cieszącą się niepodważalną renomą.

Dofinansowanie na zakupie usług doradczych wynosi 50% dla wszystkich projektów z wyjątkiem doradztwa dla nowopowstających firm opartych na zaawansowanych

technologiach, gdzie pomoc może osiągnąć do 100% wartości kosztów kwalifikowanych (w oparciu o zasadę *de minimis*), lecz w obu przypadkach pomoc musi być nie mniejsza niż 2 500 PLN i nie większa niż 250 tys. PLN.

Adresatami Działania 2.1 są:

- mikroprzedsiębiorstwa działające na rynku dłużej niż 3 lata,
- małe i średnie przedsiębiorstwa,
- nowopowstałe przedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach.

Budżet w skali kraju przeznaczony na Działanie 2.1 w latach 2004 – 2006 wynosi 33,07 mln €, w tym 23,17 mln € z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i 9,9 mln € z budżetu państwa.

• **Podsumowanie efektów**

Z województwa lubelskiego złożono 74 wnioski (2,5% całkowitej liczby wniosków w kraju). Do końca 2005 r. umowy podpisano 40 firmami z województwa (4,3% podpisanej liczby umów – 922 w skali kraju). Wśród nich było:

- 18 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 8 osób fizycznych,
- 6 spółek akcyjnych,
- 5 spółek cywilnych,
- 2 spółki jawne
- 1 prywatne liceum.

Do końca roku 2005 podpisano umowy w regionie na projekty o łącznej wartości 2 259 308,60 z (co stanowi 3,0% podpisanych umów). Ponieważ program jest jeszcze w fazie realizacji trudno mówić o jego efektach. Ważne jest jednak to, że jest to jeden z niewielu programów ogólnopolskich, w którym liczba firm z regionu, które otrzymały dotacje odpowiada udziałowi przedsiębiorstw naszego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorstw.

Łączna wartość wnioskowanych projektów, według stanu na koniec 2005 roku, wynosi 2 259 308,60 PLN, a wartość dotacji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)– 605 817,57 PLN.

Działanie 2.2: *Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw*

• **Opis działania**

Celem tego działania jest:

- wsparcie realizacji projektów inwestycyjnych (Poddziałanie 2.2.1.)
- internacjonalizacji przedsiębiorstw (Poddziałanie 2.2.2.)

W ramach realizacji projektów inwestycyjnych wspierane są projekty dotyczące nowych inwestycji, polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstwa, zarówno w sferze produkcyjnej jak i usługowej oraz projekty zakładające wprowadzenie znaczących zmian w procesie produkcyjnym lub w produkcji. Zakłada się, że w wyniku realizacji Poddziałania 2.2.1 zwiększeniu ulegną nakłady na inwestycje, liczba miejsc pracy oraz liczba przedsiębiorstw innowacyjnych.

W ramach drugiej części tego działania - Poddziałanie 2.2.2- wspierane są projekty służące internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw, czyli promocja wymiany handlowej oraz nawiązywanie kontaktów handlowych z partnerami zagranicznymi. Służą temu projekty związane ze wspieraniem udziału polskich firm w przedsięwzięciach targowo-wystawienniczych oraz powiązanych z nimi misjach gospodarczych. Wsparcie udzielane jest na dofinansowanie kosztów związanych z udziałem w takim przedsięwzięciu (w tym np.: transportu, zakwaterowania). Realizacja poddziałania 2.2.2 przyczynia się do wzrostu udziału małych i średnich przedsiębiorstw w eksporcie oraz do wzmocnienia współpracy między firmami polskimi i zagranicznymi.

Dopuszczalny poziom dofinansowania projektów w ramach Poddziałania 2.2.1 w województwie lubelskim wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych (w przypadku projektów zgłaszanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa wsparcie może zostać zwiększone o 15 punktów procentowych).

Dotacja całościowa czyli maksymalnie 50% (65% w przypadku projektów realizowanych przez MŚP) składa się z dwóch części: ½ intensywności pomocy w postaci grantu inwestycyjnego oraz ½ dotacji na stworzenie nowych miejsc pracy. *Oznacza to, iż uzyskanie maksymalnych poziomów wsparcia możliwe jest tylko i wyłącznie w przypadku stworzenia odpowiedniej liczby miejsc pracy.*

W Poddziałaniu 2.2.2 wsparcie jest udzielane w oparciu o zasadę *de minimis*. Maksymalna wielkość wsparcia wynosi 50% całości wydatków kwalifikowanych projektu, jednak nie więcej niż 20.000 PLN w przypadku targów i wystaw oraz nie więcej niż 7.500 PLN w przypadku misji.

Odbiorcami pomocy w Poddziałaniu 2.2.2 są przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Polski, szczególnie MSP

• **Podsumowanie efektów**

Do końca 2005 roku podpisano umowy dotację dla 2 firm z województwa (4,9% podpisanych umów) do działania 2.2.1 oraz dla 46 firm z województwa (2,0% podpisanych umów) do działania 2.2.2.

Dotacja z EFRR do zatwierdzonych 2 wniosków z programu 2.2.1 z regionu wynosi 6 165 128,03 PLN, co stanowi zaledwie 1,9% wartości dotacji z EFOR w podpisanych umowach. W przypadku poddziałania 2.2.2. do końca 2005 roku podpisano umowy na projekty o wartości 601 025,38 (w tym dotacje z EFRR 420 717,77 PLN), co stanowi 2,8 % kwoty dotacji dla wszystkich wniosków.

Ponieważ obydwa poddziałania (2.2.1 i 2.2.2) są jeszcze w fazie realizacji, nie można mówić o ich efektach. Martwić musi niski udział firm z województwa w programie internacjonalizacji przedsiębiorstw, ponieważ świadczy to dobitnie o słabościach w dziedzinie współpracy międzynarodowej naszego regionu.

Działanie 2.3: *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje*

• Opis działania

Działanie zakłada zwiększenie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji. W tym przypadku z pomocy skorzystać mogą przedsiębiorstwa małe i średnie, szczególnie w zakresie realizacji projektów związanych z:

- modernizacją przedsiębiorstw,
- dostosowaniem technologii i produktów do wymogów dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych,
- zakupem wyników prac badawczych przez MŚP,
- wdrażaniem i komercjalizacją technologii i produktów innowacyjnych,
- zastosowaniem i wykorzystaniem technologii informatycznych w procesach zarządzania,
- wprowadzaniem i wykorzystaniem technologii gospodarki elektronicznej,
- wdrażaniem wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa.

Jednocześnie, mając na uwadze niski poziom wykorzystania wyników prac badawczo-rozwojowych oraz uzyskiwania praw własności przemysłowej przez przedsiębiorstwa, wsparciem objęte są również projekty obejmujące zakup wyników tych prac oraz praw własności przemysłowej.

Zakłada się, że dzięki realizacji działania wzrosną nakłady inwestycyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz unowocześnione zostaną ich środki trwałe, co przyczyni się do wzrostu rentowności.

Dopuszczalny poziom dofinansowania projektów w ramach Działania 2.3 dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego wynosi 50% kosztów kwalifikowanych.

W Działaniu 2.3 wyznaczono minimalny i maksymalny próg wsparcia. Kwota wsparcia w zakresie inwestycji nie może być niższa niż 10 tys. PLN i nie może być wyższa niż 1 250 tys.

PLN. W przypadku dotacji przekraczającej 125 tys. PLN, wnioskodawca zobowiązany jest wziąć kredyt bankowy.

Działanie 2.3 jest skoordynowane z realizacją działania 3.4. „Mikroprzedsiębiorstwa” w ramach ZPORR.

Budżet w skali kraju przeznaczony na Działanie 2.3 w latach 2004 – 2006 wynosi 359,03 mln €, w tym 251,33 mln € z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i 107,70 mln € z budżetu państwa.

• **Podsumowanie efektów**

Do końca grudnia 2005 roku firmom z województwa lubelskiego przyznano dotacje i podpisano umowy na realizację projektów o wartości 56 887 993,29 PLN (2,8 % wartości projektów objętych dofinansowaniem w kraju). Wsparcie dla projektów z regionu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 16 194 701,26 PLN. Jest to wsparcie dla 35 wniosków (stanowiących 2,7 % ogółu wniosków) złożonych w rundach 2 grudnia 2004, 25 lutego 2005 i 20 maja 2005. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na bardzo długi czas, jaki mija pomiędzy złożeniem wniosku, podpisaniem umowy dotacji, co zniechęca część przedsiębiorców do ubiegania się o wsparcie. Wśród 35 firm, które już podpisały umowy dotacji mamy:

- 19 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 8 osób fizycznych,
- 3 spółki jawne,
- 3 spółki akcyjne,
- 2 spółki cywilne,

Do końca grudnia 2005 r. była ponadto znana liczba zaakceptowanych umów, która wynosiła:

<i>terminy naborów</i>	<i>liczba zaakceptowanych wniosków w woj. lubelskiego</i>	<i>liczba zaakceptowanych wniosków w kraju</i>
2 grudnia 2004	19	106
25 lutego 2005	16	480
20 maja 2005	13	386

Wśród zaakceptowanych projektów znalazło się 48 wniosków z regionu (łącznie z już podpisanymi), co stanowi 4,9% zatwierdzonych umów. Ponieważ program jest w fazie realizacji trudno mówić o jego efektach. Ważne jest jednak to, że podobnie jak w działaniu 2.1 SPO - WKP, jest to jeden z programów ogólnopolskich, w którym liczba firm z regionu, których projekty zaakceptowano, odpowiada udziałowi przedsiębiorstw naszego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorstw.

Działanie 2.4: Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

• Opis działania

Celem działania jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw spełniających wymogi ochrony środowiska, poprzez wsparcie ich działań dostosowawczych w tym zakresie.

Dofinansowaniu podlegają zarówno inwestycje polegające na zmianie technologii produkcji na bardziej przyjazną środowisku, jak i inwestycje tzw. „końca rury”, ze szczególnym poparciem dla tych pierwszych. Działanie 2.4 ma przyczynić się do zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń emitowanych do środowiska przez przedsiębiorstwa oraz przyspieszy dostosowywanie polskich firm do europejskich wymogów w zakresie ochrony środowiska.

Działanie to podzielono na cztery Poddziałania.

- ✓ Poddziałanie 2.4.1. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie uzyskania pozwolenia zintegrowanego
- ✓ Poddziałanie 2.4.2. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
- ✓ Poddziałanie 2.4.3. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza
- ✓ Poddziałanie 2.4.4. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi

Pomoc publiczna jest udzielana zgodnie ze szczegółowymi założeniami programów pomocowych notyfikowanych do Komisji Europejskiej. Poziom pomocy publicznej udzielonej Ostatecznemu Odbiorcy na inwestycje wynosi maksymalnie 65% w przypadku MSP i 50 % w przypadku dużych przedsiębiorstw.

Beneficjentami pomocy w Działaniu 2.4 są wszystkie przedsiębiorstwa ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw.

Łączne środki na lata 2004 – 2006 na działanie 2.4 to kwota 843,2 mln PLN.

• Podsumowanie efektów

W I rundzie aplikacyjnej (marzec 2005 r.) złożono 85 wniosków, a do realizacji zatwierdzono 28, w tym dwa z woj. lubelskiego (co stanowi 7,1% zaakceptowanych wniosków). Łączna wysokość dofinansowania dla wszystkich zatwierdzonych w kraju projektów wynosi 133,5 mln PLN. W I rundzie zaakceptowano wnioski następujących firm z województwa lubelskiego: Elektrociepłowni FŁT Sp. z o.o. Kraśnik oraz Cementowni Chełm S.A. na łączną kwotę 7 024 tys. PLN (co stanowi 5,3% wartości podpisanych umów wsparcia). Wysokość dotacji z EFRR wynosi 4 916 890 PLN (co stanowi 6,8 % łącznej wartości dotacji w podpisanych umowach wsparcia).

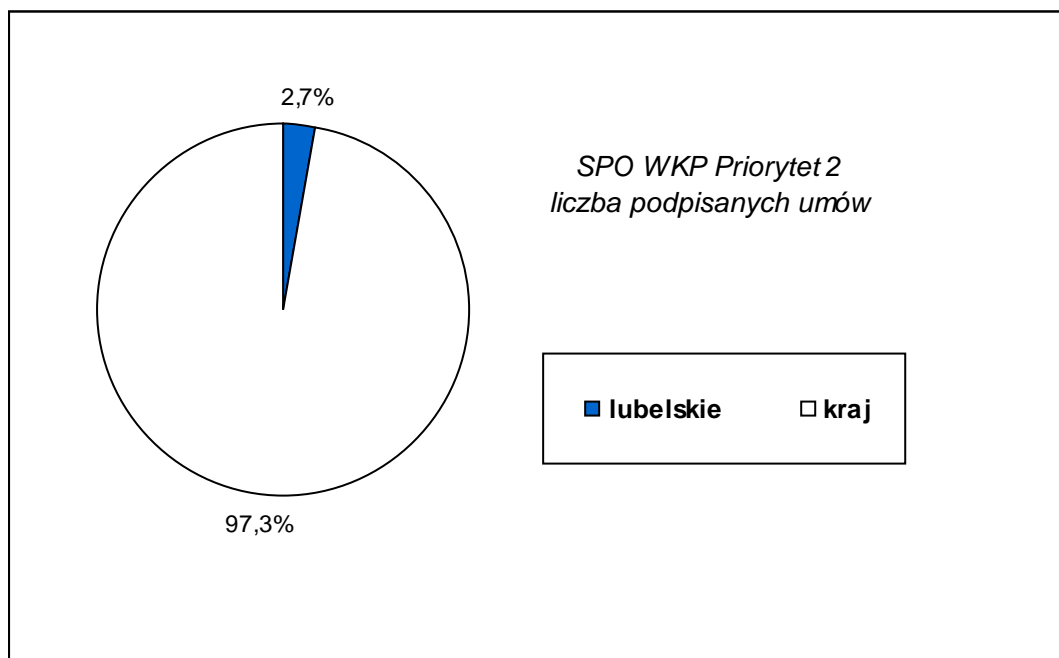
W II rundzie aplikacyjnej (wrzesień 2005 r.) złożonych zostało 110 wniosków, ale żaden z nich nie otrzymał doinwestowania.

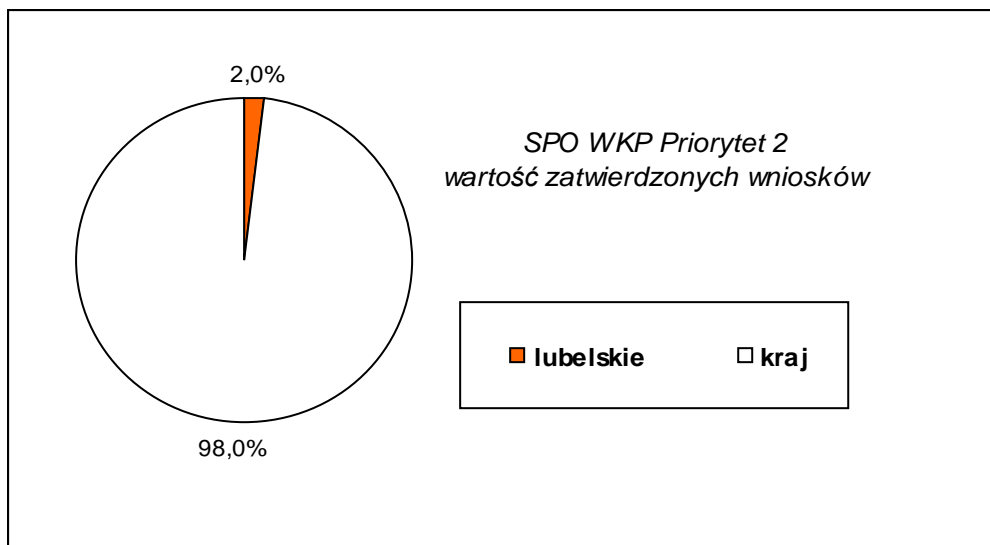
Łącznie dotychczasowe efekty (stan na koniec stycznia 2006 r.) korzystania przez przedsiębiorstwa województwa ze środków programu SPO WKP Priorytet 2, są następujące:

Działanie	liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	liczba podpisanych umów	wartość projektów na które podpisano umowy [PLN]	wartość wsparcia z EFRR [PLN]
2.1				
lubelskie	74	40	2 259 308,60	605 817,57
RAZEM kraj	2 914	956	76 435 769,96	16 115 714,68
2.2.1				
lubelskie	25	2	33 818 914,00	6 165 128,03
RAZEM kraj	2 481	46	2 912 898 280,00	331 279 137,86
2.2.2				
lubelskie	47	45	601 025,38	420 717,77
RAZEM kraj	4 476	2 438	30 749 854,94	21 524 898,31
2.3				
lubelskie	499	35	56 887 993,29	16 194 701,26
RAZEM kraj	21 898	1 362	2 053 419 755,86	512 186 672,36
2.4				
lubelskie	4	2	14 048 261,20	4 916 890,00
RAZEM kraj	268	25	435 887 121,15	72 773 636,13

W całym programie SPO WKP Priorytet 2 – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw, udział przedsiębiorstw województwa lubelskiego, według stanu na koniec 2005 roku, przedstawiał się następująco:

	liczba złożonych wniosków, poprawnych formalnie	liczba podpisanych umów	wartość podpisanych umów [PLN]	wartość wsparcia z EFRR [PLN]
Razem lubelskie	649	124	107 615 502,47	28 303 254,63
RAZEM kraj	17 975	4 545	5 509 390 781,91	953 880 059,33
% udział	3,6 %	2,7 %	2,0%	3,0%

III.2.2 ZPORR

ZPORR - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

DZIAŁANIE 2.5 *Promocja przedsiębiorczości*

• Opis Działania

Celem bezpośrednim działania jest aktywne przeciwdziałanie bezrobociu, poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw działających poza przemysłami tradycyjnymi oraz zapewnienie nowopowstałym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia. W ramach Działania 2.5 wsparcie uzyskują projekty służące zapewnieniu kompleksowej pomocy osobom:

- zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą oraz
- osobom, które w trakcie korzystania ze wsparcia doradczo-szkoleniowego w ramach działania 2.5 rozpoczęły działalność gospodarczą w formie mikroprzedsiębiorstwa, w postaci:
  1. Świadczenia usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej,
  2. Rozpowszechniania dobrych praktyk i metod rozwoju
  3. Przekazywania pomocy finansowej przysługującej po zarejestrowaniu mikroprzedsiębiorstwa w formie:
    - A. wsparcia pomostowego,
    - B. jednorazowej dotacji na rozwój działalności.

Ad A)

Wsparcie pomostowe jest bezpośrednią, bezzwrotną pomocą kapitałową wspomagającą „przetrawianie” przedsiębiorcy do uzyskania przez niego płynności finansowej. Beneficjent Ostateczny otrzymuje, przez okres pierwszych 6-mcy działalności, pomoc kapitałową w formie comiesięcznych dotacji w wysokości 700 zł. W przypadku utrzymującej się i udokumentowanej słabej kondycji finansowej przedsiębiorcy korzystającego ze wsparcia pomostowego, istnieje możliwość przedłużenia jego udzielania o kolejne 6 m-cy, o ile w opinii Ostatecznego Projektodawcy umożliwi to osiągnięcie przez Beneficjenta Ostatecznego płynności finansowej.

Ad B)

Jednorazowa dotacja inwestycyjna na rozwój działalności polega na udzieleniu Beneficjentowi Ostatecznemu jednorazowego wsparcia kapitałowego ułatwiającego sfinansowanie pierwszych inwestycji umożliwiających funkcjonowanie nowopowstałego mikroprzedsiębiorstwa (np. zakup drobnego sprzętu, mebli etc). Wysokość dotacji uzależniona jest od wykazanych potrzeb związanych z planowaną inwestycją, jednakże maksymalnie wynosi ona 5000 EUR. Ze środków dotacji pokrywane jest 75% kosztów kwalifikowalnych inwestycji, a pozostałe 25% ponosi Beneficjent Ostateczny ze środków własnych.

Pomimo tego, że pierwsze wnioski Projektodawcy złożyli w marcu 2005 do chwili obecnej program nie rozpoczął działalności, nie podpisano ani jednej umowy na jego realizację. Tak znaczne opóźnienie w rozpoczęciu projektu może spowodować znaczne osłabienie skuteczności i efektywności tego potrzebnego programu.

DZIAŁANIE 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*

- **Opis działania**

Mikroprzedsiębiorstwa jest jednym z działań realizowanych w ramach priorytetu III Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Celem Działania jest zwiększenie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznego doradztwa oraz zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania. Działanie 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa* jest ukierunkowane na podniesienie jakości i efektywności zarządzania, a także podniesienie zdolności inwestycyjnej nowopowstałych przedsiębiorstw.

W ramach niniejszego Działania, wsparcie udzielane jest podmiotom prowadzącym mikroprzedsiębiorstwa, które rozpoczęły działalność gospodarczą, nie wcześniej niż 36 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o udzielenie.

Wsparcie na projekty inwestycyjne jest przeznaczone na dofinansowanie inwestycji w trwałe aktywa materialne oraz inwestycje w wartości niematerialne i prawne.

Wielkość wsparcia ze środków publicznych na realizację projektu inwestycyjnego nie może być wyższa niż 50 000 € i w województwie lubelskim nie może przekraczać 65% wydatków. Budżet w skali kraju przeznaczony na Działanie 3.4 w latach 2004 – 2006: 75 326 211 €, w tym 56 494 658 € z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i 18 831 553 € z budżetu państwa. Budżet w województwie lubelskim to kwota 12 662 465,49 PLN.

- **Podsumowanie efektów**

Na cztery pierwsze rundy naboru wpłynęło około 500 wniosków, w tym tylko jeden na działania doradcze. Wszystkie pozostałe wnioski dotyczyły dotacji inwestycyjnych. Do 15 grudnia 2005 roku rekomendowana kwota dotacji to 12 418 518,8 PLN. Rekomendowano podpisanie 86 umów z 84 beneficjentami. Wśród nich są:

- 58 osób fizycznych,
- 14 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością
- 6 spółek jawnych
- 6 spółek cywilnych

Pomimo tego, że pierwsze wnioski Projektodawcy złożyli jeszcze w grudniu 2004 do pierwszej dekady grudnia 2005 nie podpisano ani jednej umowy na realizację dofinansowania rekomendowanych projektów. Tak znaczne opóźnienie w rozpoczęciu działania według opinii wielu zainteresowanych przedsiębiorców spowoduje znaczne osłabienie skuteczności i efektywności tego programu i zapewne zniechęci ich do udziału w kolejnych programach.

III.2.3 SPO ROL

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”

Priorytet 3: *Rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych*

Działanie 1: *Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych*

Opis działań

Głównymi celami programu operacyjnego SPO ROL są: poprawa konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. W ramach tego programu operacyjnego funkcjonuje Działanie 3.1, w którym realizowane są projekty związane z modernizacją zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, prowadzące do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na jednolitym rynku poprzez poprawę konkurencyjności uwarunkowaną wzrostem jakości produkcji, jej skalą i profilem, obniżeniem

kosztów oraz spełnieniem wymogów w zakresie norm higienicznych, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Beneficjentami tego działania mogą być przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym lub ewidencji działalności gospodarczej, których statutowym przedmiotem działalności jest przetwórstwo wybranych produktów rolnych. Pomoc może dotyczyć projektów związanych z przetwórstwem i marketingiem określonych produktów rolnych pochodzących z krajów UE. W sektorze przetwórstwa owoców i warzyw oraz produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb dopuszcza się wsparcie zakładów, w których przetwarzane są surowce z państw trzecich, pod warunkiem, że ich udział nie przekracza 30% całości przetwarzanych produktów rolnych.

Projekty, które mogą otrzymać dofinansowanie, to budowa lub modernizacja zakładów produkcyjnych lub infrastruktury handlu hurtowego artykułami rolnymi lub inwestycje dotyczące ochrony środowiska, przynoszące wymierny efekt ekologiczny.

Do kosztów kwalifikowanych zaliczane są:

- budowa, modernizacja lub przebudowa budynków produkcyjnych i magazynowych,
- maszyny lub urządzenia do przetwarzania produktów spożywczych,
- aparatura, sprzęt i oprogramowanie,
- środki transportu i specjalistyczne środki transportu,
- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków,
- budowa lub modernizacja kotłowni,
- koszty ogólne (przygotowanie dokumentacji technicznej, ekonomicznej, biznes plany, obsługa geodezyjna) nie więcej niż 12% pozostałych kosztów.

Maksymalna wysokość pomocy publicznej 50% kwalifikowanych wydatków. Beneficjent może otrzymać min. 100 000 PLN, a max. 20 000 000 PLN.

Budżet przeznaczony na wsparcie tego działania to kwota – 464,29 mln €.

Podsumowanie efektów

Do końca 2004 roku złożono 186 wniosków (narastająco – od początku realizacji programu), w tym z województwa lubelskiego, odpowiednio – 10 (co stanowi 5,4% złożonych wniosków). W chwili obecnej nie ma jeszcze danych za rok 2005. Wnioskowana kwota wsparcia wynosi 374 514 739,42 € (co stanowi 80,6% budżetu), w tym woj. lubelskie - 40 317 092,50 €, co stanowiło 10,8% budżetu krajowego.

IV.1 Mapa instytucji otoczenia biznesu

INSTYTUCJE NON PROFIT

Instytucje otoczenia biznesu to m.in. instytucje *non - profit*, nie działające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe. Posiadają bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora MSP. Do tej kategorii zaliczane są:

- agencje rozwoju regionalnego i lokalnego,
- ośrodki szkoleniowo – doradcze, funkcjonujące pod nazwami: ośrodki wspierania przedsiębiorczości, centra wspierania biznesu, kluby i centra przedsiębiorczości, działające w ramach fundacji i stowarzyszeń, ale również w strukturach izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych,
- fundusze,
- organizacje reprezentujące przedsiębiorców,
- instytucje proinnowacyjne działające na rzecz innowacyjności,
- centra transferu technologii,
- instytuty i ośrodki badawczo – rozwojowe pełniące role centrów,
- ośrodki innowacji i przedsiębiorczości: inkubatory przedsiębiorczości i inkubatory technologiczne, centra/parki naukowo-technologiczne, parki technologiczne.

W relacjach instytucji okołobiznesowych z otoczeniem instytucjonalnym najczęściej praktykowana jest współpraca na szczeblu krajowym z innymi instytucjami tego typu. Najpopularniejszą formą współpracy jest system Krajowej Sieci Usług (KSU).

Krajowa Sieć Usług

Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU) jest siecią dobrowolnie współpracujących ze sobą niekomercyjnych organizacji świadczących na rzecz mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób podejmujących działalność gospodarczą, usługi: doradcze (m.in. o charakterze ogólnym oraz o charakterze proinnowacyjnym), szkoleniowe, informacyjne i finansowe (w tym udzielanie poręczeń oraz udzielanie pożyczek).

KSU powstała w październiku 1996 r. z inicjatywy Polskiej Fundacji Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw (obecnie Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości), która pełni rolę koordynatora działań systemu.

Misją KSU jest partnerskie wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorców. Podstawowym celem systemu jest podniesienie konkurencyjności polskich MSP poprzez dostarczenie im kompleksowej oferty wysokiej jakości usług oraz przygotowanie ich do działania na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej.

Uczestnictwo w systemie jest całkowicie dobrowolne, współpraca między ośrodkami ma na celu wyłącznie rozwój systemu wsparcia małych i średnich firm, a tym samym zwiększenie ich konkurencyjności. Rejestracja w KSU nie wiąże się bezpośrednio z żadnymi korzyściami materialnymi. Podmioty zarejestrowane w KSU nie działają dla zysku lub przeznaczają go na cele związane z zadaniami PARP.

KSU nie jest systemem zamkniętym. Proces rejestracji w KSU prowadzony jest w trybie ciągłym, na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 stycznia 2005 r. w sprawie Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (Dz.U. Nr 27, poz. 221), w wyniku którego do sieci włączane są systematycznie kolejne organizacje. Obecnie w KSU zarejestrowanych jest ponad 100 podmiotów.

Wszystkie ośrodki KSU posiadają wdrożony system zarządzania jakością, zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2001, znakomita większość ośrodków KSU ma stosowny certyfikat.

KSU jest elementem krajowego systemu wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw, struktury obejmującej najważniejszych partnerów na trzech poziomach działania:

Poziom krajowy - agencja rządowa odpowiedzialna za wdrażanie polityki "sektorowej" państwa wobec sektora MSP - funkcję tę pełni Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).

Poziom regionalny - Regionalne Instytucje Finansujące (RIF), zarządzające realizacją programów regionalnych skierowanych do sektora MSP i współpracujące z PARP przy realizacji programów krajowych. Regionalne Instytucje Finansujące zostały wyłonione w drodze konkursów spośród istniejących instytucji regionalnych, o udokumentowanym doświadczeniu w realizacji programów na rzecz MSP. Zadania RIF koncentrują się na dwóch podstawowych obszarach:

- administrowaniu w imieniu PARP instrumentami wsparcia MSP w regionie,
- udzielaniu podstawowej pomocy informacyjnej dla przedsiębiorców z sektora MSP w ramach prowadzonego Punktu Konsultacyjnego, jako punktu "pierwszego kontaktu".

Poziom bezpośrednich usługodawców:

- wyspecjalizowane, pozarządowe organizacje prowadzące działalność nie nastawioną na zysk, współpracujące ze sobą w ramach sieci, zarejestrowane w KSU, działające na rzecz sektora MSP poprzez świadczenie usług doradczych, szkoleniowych, informacyjnych i finansowych,
- wyspecjalizowane podmioty sektora prywatnego (instytucje doradcze i szkoleniowe, konsultanci i eksperci), akredytowane przez PARP w celu wdrażania poszczególnych instrumentów wspierania MSP przewidzianych w programach Phare 2000-2003 oraz SPO-WKP.

W województwie lubelskim Regionalną Instytucją Finansującą jest Lubelska Fundacja Rozwoju – Agencja Rozwoju Regionalnego. Ośrodkami akredytowanymi w KSU są:

- Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA,
- Fundacja Puławskie Centrum Przedsiębiorczości,
- Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny,
- Lubelski Fundusz Poręczeń sp. z o.o.,
- Politechnika Lubelska - Katedra Automatykacji PL/Lubelskie Centrum Transferu Technologii
- Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu,
- Wschodni Klub Techniki i Racjonalizacji
- Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji
- Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”
- Białkopodlaska Izba Gospodarcza.

LUBELSKA FUNDACJA ROZWOJU – Agencja Rozwoju Regionalnego

ul. Rynek 7, 20-111 Lublin

tel.: (0-81) 743 65 43

tel/fax (0-81) 743 73 26

e-mail: fundacja@lfr.lublin.pl

<http://www.lfr.lublin.pl>

Lubelska Fundacja Rozwoju (LFR), jedna z pierwszych Agencji Rozwoju Regionalnego w Polsce, powstała we wrześniu 1991 roku. Została utworzona z inicjatywy instytucji zaangażowanych w rozwój gospodarczy województwa lubelskiego. Do grona Fundatorów należeli m. in.: Wojewoda Lubelski reprezentujący Skarb Państwa (obecnie Marszałek Województwa Lubelskiego), Gmina-Miasto Lublin, Bank Depozytowo-Kredytowy S.A.(obecnie Pekao S.A.), Powszechna Kasa Oszczędności Bank Państwowy, Bank Przemysłowo-Handlowy S.A., Bank Rozwoju Eksportu S.A., Izba Przemysłowo-Handlowa w Lublinie oraz Fundacja Gospodarcza w Gdyni.

Misją Lubelskiej Fundacji Rozwoju jest wspieranie rozwoju gospodarczego Regionu Lubelskiego, w szczególności podejmowanie działań na rzecz sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Fundacja realizuje swoją misję poprzez pozyskiwanie i wdrażanie projektów pomocowych finansowanych ze źródeł zewnętrznych. W czasie 15-letniej działalności Fundacja zrealizowała ponad 100 projektów w ramach dostępnych programów pomocowych, dofinansowywanych tak z krajowych, jak i zagranicznych środków. Większość projektów finansowana była z funduszy Unii Europejskiej. Inicjatywy te koncentrowały się na wsparciu

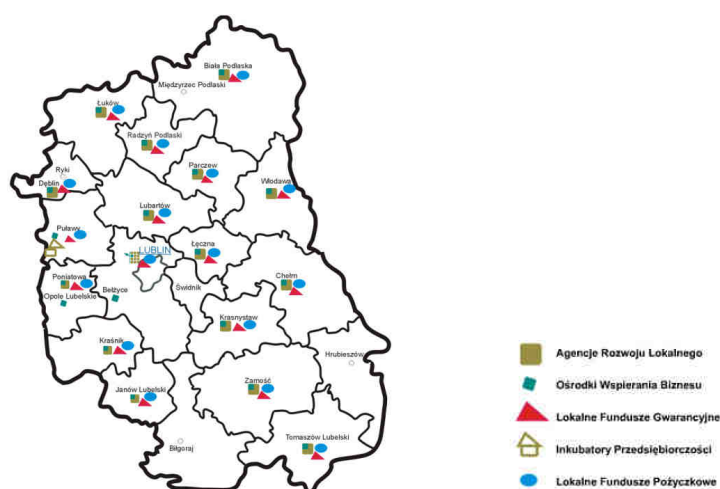
małych i średnich przedsiębiorstw, budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, a przede wszystkim przyczyniały się do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubelskiego.

Usługi świadczone przez LFR to m. in.:

- udzielanie dotacji z funduszy Unii Europejskiej,
- usługi finansowe: poręczenia kredytów, pożyczki i inwestycje kapitałowe,
- usługi informacyjne,
- usługi doradcze,
- usługi szkoleniowe,
- pośrednictwo pracy i usługi na rzecz bezrobotnych.

Lubelska Fundacja Rozwoju prowadzi swoją działalność w regionie poprzez sieć lokalnych instytucji utworzonych wspólnie z samorządami miast, gmin, powiatów, organizacji pozarządowych, które tworzą razem „sieć rozwoju przedsiębiorczości”. Na sieć składają się Agencje Rozwoju Lokalnego (ARL) będące oddziałami Lubelskiej Fundacji Rozwoju oraz Ośrodki Wspierania Biznesu (OWB), Punkty Konsultacyjne (PK), Lokalne Fundusze Gwarancyjne, Lokalne Fundusze Pożyczkowe oraz Inkubator Przedsiębiorczości w Puławach.

Zakres występowania lokalnych instytucji:

Na sieć Agencji Rozwoju Lokalnego składa się 15 jednostek. Mieszczą się one w Białej Podlaskiej, Chełmie, Dęblinie, Janowie Lubelskim, Kraśniku, Krasnymstawie, Lubartowie, Łęcznej, Łukowie, Parczewie, Poniatojew, Radzynie Podlaskim, Tomaszowie Lubelskim, Włodawie i Zamościu.

BIŁGORAJSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO SA

ul. Kościuszki 65, 23-400 Biłgoraj

tel.: (0-84) 686 24 92

tel/fax (0-84) 686 24 92

e-mail: barr@tg.org.pl

<http://www.barr.org.pl>

Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA (BARR) jest spółką akcyjną utworzoną z inicjatywy Towarzystwa Gospodarczego i Burmistrza Miasta Biłgoraja w 1994 r.

Akcjonariuszami Spółki są:

- Miasto Biłgoraj,
- Gmina Biłgoraj,
- Skarb Państwa
- Firmy i osoby fizyczne z rejonu Biłgorajskiego, z których najwięcej akcji posiadają:
  - "AMBRA" SA w Woli Dużej k/Biłgoraja,
  - Zakład Ceramiki Budowlanej "Markowicze" SA w Markowiczach k/ Biłgoraja.

BARR powstała po to, by w sposób wszechstronny wspierać rozwój Biłgoraja i regionu. Swoją działalność kieruje głównie na wspieranie rozwoju małych i średnich firm. Współpracuje z innymi ośrodkami KSU w Polsce.

Ośrodek posiada akredytację w KSU w zakresie usług informacyjnych, szkoleniowych i finansowych. Podejmuje różnorodne działania mające na celu promowanie przedsiębiorczości, przeciwdziałanie bezrobociu i tworzenie nowych miejsc pracy:

- doradztwo w zakresie zakładania i prowadzenia własnej firmy,
- szkolenia,
- doradztwo w zakresie uzyskania kredytów i pożyczek,
- pomoc w nawiązaniu kontaktów handlowych,
- obsługa inwestorów zewnętrznych.

W ramach Agencji funkcjonują następujące jednostki:

- Centrum Informacji i Obsługi Biznesu
- Gminne Centrum Informacji
- Ośrodek Informacji o Unii Europejskiej
- Ośrodek Doradztwa i Szkoleń
- Biłgorajski Fundusz Przedsiębiorczości
- Fundusz Pożyczkowy
- Punkt Konsultacyjno - Doradczy

FUNDACJA PUŁAWSKIE CENTRUM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

ul. Mościckiego 1, 24-110 Puławy

tel.: (0-81) 887 64 52

tel/fax (0-81) 887 67 84

e-mail: fpcp@lu.onet.pl

<http://www.fpcp.org.pl>

Fundacja Puławskie Centrum Przedsiębiorczości (FPCP) została założona w kwietniu 1994 r. z inicjatywy władz samorządowych Gminy Miasto Puławy oraz przedsiębiorstw i organizacji aktywnie działających na rzecz rozwoju lokalnego.

Podstawowe cele działalności skupiają się na:

- kreowaniu oraz wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości w Puławach i regionie;
- promocji lokalnego potencjału gospodarczego;
- promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem.

FPCP przez kolejne lata działalności dla realizacji celów statutowych uruchamiała kolejne uzupełniające się programowo jednostki organizacyjne:

- Inkubator Przedsiębiorczości - styczeń 1995 r.;
- Ośrodek Wspierania Biznesu - grudzień 1995 r.; od 2000 r. funkcjonował jako Punkt Konsultacyjno - Doradczy zaś od 2005 roku - Punkt Konsultacyjny;
- Ośrodek Szkoleniowy - grudzień 1999 r.;
- Centrum Konsultingowe Rozwoju Zawodowego - Agencja Pośrednictwa Pracy - luty 2001;
- Puławski Fundusz Poręczeń Kredytowych - 2003 r.

Poza stałą działalnością programową FPCP realizuje celowe programy pomocowe ukierunkowane na tworzenie i wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz przeciwdziałanie bezrobociu.

FUNDACJA ROZWOJU LUBELSZCZYZNY

ul. Lubartowska 74A, lp., 20-094 Lublin

tel.: (0-81) 710 19 01

tel/fax (0-81) 710 19 01

e-mail: bpig@tnet.pl

<http://www.fundacja.lublin.pl/>

Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny została założona 12 marca 1990 roku, natomiast zarejestrowana 8 lutego 1993 roku. Do 30 czerwca 2004 roku działała pod nazwą Fundacja Akademii Rolniczej w Lublinie im. Wincentego Witosa.

Oferta usług:

- organizowanie i prowadzenie szkoleń, seminariów i konferencji,
- organizowanie i prowadzenie doradztwa personalnego i pośrednictwa pracy,
- organizowanie i prowadzenie doradztwa gospodarczego, prawnego i finansowego,
- opracowywanie ekspertyz, raportów i analiz związanych z realizacją celów statutowych,
- rozwijanie kontaktów i współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz umacniania społeczeństwa obywatelskiego.

Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny jest akredytowanym uczestnikiem Krajowego Systemu Usług (nr ośrodka - 03/02/2005/015) wspierającego rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych. Fundacja posiada Certyfikat KSU nr 199/2004 potwierdzający wprowadzenie i stosowanie systemu zarządzania jakością w dziedzinie usług doradczych, szkoleniowych i finansowych. Jest też akredytowanym wykonawcą usług w krajowych i regionalnych programach PHARE oraz funduszach strukturalnych.

Proste usługi doradcze świadczone są bezpłatnie w ramach Punktów Konsultacyjno-Doradczych oraz Regionalnego Ośrodka Informacji o Unii Europejskiej.

Usługi specjalistyczne wykonywane są dla klientów na zasadach komercyjnych lub za częściową odpłatnością w ramach realizowanych projektów i programów, finansowanych z publicznych źródeł krajowych bądź zagranicznych.

FRL oferuje pomoc w przygotowywaniu wniosków o dotacje na realizację projektów doradczych i inwestycyjnych, a także pomoc w dotarciu do środków unijnych przeznaczonych na podnoszenie kwalifikacji pracowników.

FRL prowadzi usługi doradztwa personalnego, pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego w ramach Agencji Zatrudnienia działającej na podstawie certyfikatu Ministra Gospodarki i Pracy.

W ramach Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny działa **sieć 8 lokalnych ośrodków** (Biała Podlaska, Chełm, Hrubieszów, Krasnystaw, Łuków, Parczew, Tomaszów Lubelski i Zamość).

LUBELSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ sp. z o.o.

ul. Rynek 7, 20-111 Lublin

Ul. Zana 41, 20-601 Lublin

tel.: (0-81) 531 80 09

tel/fax (0-81) 531 80 15

e-mail: lfp@lfr.lublin.pl

<http://www.lfp.lublin.pl>

Lubelski Fundusz Poręczeń Sp. z o. o. powstał w 1995 r. w ramach Polsko - Brytyjskiego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości jako jednoosobowa spółka Lubelskiej Fundacji Rozwoju - ARR. Na realizację tego programu zostały przeznaczone środki w wysokości 2 mln USD. W roku 2002 Ministerstwo Gospodarki i Pracy udzieliło Funduszowi dotacji celowej w wysokości 2 mln EURO na realizację programu PHARE 2000 Spójność Społeczno - Gospodarcza - Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych. W roku 2005 Fundusz uzyskał dokapitalizowanie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego - Wzrost konkurencyjności Przedsiębiorstw w wysokości 40 mln PLN na realizację projektu "Dostępność kapitału zewnętrznego dla MŚP gwarantem sukcesu rozwoju regionalnego", którego celem jest ułatwienie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczej.

Celem działalności Funduszu jest:

- ułatwienie przedsiębiorcom, nie posiadającym odpowiedniego zabezpieczenia dostępu do kredytów,
- współudział w tworzeniu miejsc pracy,
- zmniejszenie ryzyka występującego po stronie banków kredytuujących, a tym samym wywieranie wpływu na większe zainteresowanie banków finansowaniem sektora MŚP.

WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA I ADMINISTRACJI W ZAMOŚCIU

ul. Akademicka 4, 22-400 Zamość

tel.: (0-84) 638 26 09

tel/fax (0-84) 638 26 10

e-mail: poczta@wszia.edu.pl

<http://www.wszia.edu.pl>

Ośrodek zarejestrowany w KSU w zakresie usług:

- doradczych o charakterze ogólnym
- informacyjnych
- szkoleniowych

WSCHODNI KLUB TECHNIKI I RACJONALIZACJI

ul. Piłsudskiego 33, 22-400 Zamość

tel.: (0-84) 639 50 61

tel/fax (0-84) 639 50 35

e-mail: wktir-zamosc@pro.onet.pl

<http://www.wktir.zam.pl>

Wschodni Klub Techniki i Racjonalizacji działa od 1975 roku, świadcząc usługi szkoleniowe i doradcze na rzecz:

- rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o postęp naukowo-techniczny, w tym wynalazczość i racjonalizację;
- tworzenia aprobaty społecznej wokół twórców postępu naukowo-technicznego i organizacyjnego w środowiskach pracodawców, pracowników i uczącej się młodzieży;
- zapewnienia pomocy twórcom postępu naukowo-technicznego zwłaszcza wynalazcom i racjonalizatorom;
- kształtowania optymalnych rozwiązań prawnych w dziedzinie przedsiębiorczości, postępu naukowo-technicznego, wynalazczości, racjonalizacji i ochrony własności przemysłowej;
- wypracowania nowych form stymulowania przedsiębiorczości, postępu naukowo-technicznego i organizacyjnego;
- rozwiązań techniczno – technologicznych i organizacyjnych zmierzających do rozwoju odnawialnych źródeł energii, tworzenia warunków dla ich wdrażania i eksploatacji;
- ochrony naturalnego środowiska człowieka.

WOJEWÓDZKI KLUB TECHNIKI I RACJONALIZACJI

ul. Szewska 4, 20-086 Lublin

tel.: (0-81) 532 13 39

tel/fax (0-81) 532 13 39

e-mail: info@wktir.pl

<http://www.wktir.pl>

Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Lublinie powstał w 1962 r. Jest organizacją naukowo-techniczną, obejmującą swoim zasięgiem województwo lubelskie, a w niektórych dziedzinach działalności obszar całego kraju.

Głównym celem Stowarzyszenia jest:

- inicjowanie działalności twórczej i proinnowacyjnej w zakresie postępu techniczno – organizacyjnego w podmiotach gospodarczych

- pomoc prawna w zakresie wynalazczości
- kształtowanie twórczych postaw i propagowanie wiedzy o wynalazczości w środowisku młodzieży poprzez organizowanie Turniejów Młodych Mistrzów Techniki i Olimpiad Wiedzy o Wynalazczości.

WKTiR prowadzi:

- Ośrodek Ustawicznego Szkolenia Kursowego (szkolenia bhp, kierowców wózków, radiologiczne, ekonomiczne),
- Laboratorium Badań Środowiskowych (badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy i doradztwo w zakresie bhp),
- Kancelarię Patentową

POLSKA FUNDACJA OŚRODKÓW WSPOMAGANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO „OIC POLAND”

ul. Mełgiewska 7-9, 20-209 Lublin

tel.: (0-81) 749 17 70

tel/fax (0-81) 749 32 13

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" jest prywatną, polską organizacją pozarządową, utworzoną w 1991 roku, z siedzibą w Lublinie. Została założona przy współpracy OIC International Inc. z siedzibą w Filadelfii/USA - międzynarodowej sieci organizacji edukacyjnych działającej od ponad 30 lat w wielu krajach świata. Inicjatorami utworzenia Fundacji byli przedstawiciele lokalnej społeczności zainteresowani podjęciem aktywnych działań na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego i społecznego w regionie lubelskim. Fundacja "OIC Poland" jest członkiem American Management Association.

Działalność statutowa Fundacji obejmuje przedsięwzięcia edukacyjne związane z edukacją młodzieży, rynkiem pracy i promocją przedsiębiorczości. Programy te realizowane są w formie:

- kursów,
- szkoleń,
- seminariów, konferencji,
- doradztwa,
- szkoły wyższej.

BIALSKOPODLASKA IZBA GOSPODARCZA

ul. Warszawska 12C, 21-500 Biała Podlaska

tel.: (0-83) 342-46-68

tel/fax (0-83) 343-75-07

e-mail: bpig@tnet.pl

<http://www.bpig.bialapodlaska.pl/>

Bialskopodlaska Izba Gospodarcza (BPIG) jest organizacją samorządu gospodarczego powstałą 5 sierpnia 1990 roku z inicjatywy podmiotów gospodarczych regionu. BPIG jest autonomiczną instytucją samorządu gospodarczego powiatów Biała Podlaska, Radzyń Podlaski, Parczew oraz gmin Łosice i Siemiatycze. Ponadto w chwili obecnej zarejestrowanych jest ponad 100 firm reprezentujących różne działy gospodarki: przetwórstwo rolne, przemysł lekki, usługi budowlane, handel, transport, bankowość.

Głównym celem Izby jest podejmowanie działań rozwijających przedsiębiorczość, wspieranie inicjatyw gospodarczych swoich członków. Reprezentuje interesy podmiotów gospodarczych, występuje w ich imieniu do władz samorządu terytorialnego i państwowych organów administracji.

Do zadań Izby należy tworzenie warunków sprzyjających działalności gospodarczej. BPIG pełni funkcję opiniotwórczą w kwestiach związanych ze stanem rozwoju życia gospodarczego regionu, polityki gospodarczej oraz nowych regulacji prawnych. BPIG gromadzi i rozpowszechnia oferty współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi, organizuje misje gospodarcze, targi i wystawy. Zajmuje się działalnością szkoleniową i promocyjną. Integruje lokalnych przedsiębiorców, stanowi platformę wymiany doświadczeń i informacji. BPIG prowadzi Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w sieci KSU, świadczący:

- usługi doradcze
- usługi szkoleniowe
- usługi informacyjne

BPIG jest punktem kontaktowym Lubelskiego Funduszu Przedsiębiorczości (poręczenia kredytowe) oraz Lubelskiego Funduszu Kapitałowego (bezpośrednie inwestycje kapitałowe) działających przy Lubelskiej Fundacji Rozwoju oraz punktem kontaktowym Euro Info Centre działającego w Lublinie.

LUBELSKIE CENTRUM TRANSFERU TECHNOLOGII

ul. Nadbystrzycka 36, 20-618 Lublin

tel.: (0-81) 538 12 67

tel/fax (0-83) 538 12 67

e-mail: automat@lctt.pol.lublin.pl

<http://www.lctt.pol.lublin.pl>

Przedmiotem działania Lubelskiego Centrum Transferu Technologii jest informowanie (w tym także kojarzenie partnerów), szkolenie, doradzanie oraz wdrażanie i transfer zaawansowanych metod, technologii i zarządzania w organizacjach wytwórczych, służbie zdrowia oraz organizacjach usługowych. Atutem działań LCTT jest łączenie wiedzy uniwersyteckiej, z praktyką przemysłową.

Misją Lubelskiego Centrum Transferu Technologii jest podnoszenie efektywności i konkurencyjności organizacji wytwórczych i usługowych, oraz wspomaganie międzynarodowego transferu technologii i wyników badawczych pomiędzy regionem południowo-wschodniej Polski a krajami Unii Europejskiej oraz krajami stowarzyszonymi. W szczególności LCTT oferuje:

- dostęp do technologii poszukiwanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa,
- przeprowadzanie audytów technologicznych wg metodyki FMEA,
- pomoc przy wdrażaniu technologii,
- organizację wizyt dla polskich przedsiębiorców w celu nawiązywania bezpośrednich kontaktów,
- organizację wizyt potencjalnych kontrahentów z krajów Unii Europejskiej do polskich przedsiębiorstw,
- korzystanie z bazy danych technologii i serwisów informacyjnych poprzez internet.

Pozostałe instytucje otoczenia biznesu (*non – profi*), nie zrzeszone w sieci KSU

Do prężnie działających instytucji otoczenia biznesu w województwie lubelskim, nie zrzeszonych w Krajowej sieci Usług, należą:

REGIONALNA IZBA GOSPODARCZA

ul. Krakowskie Przedmieście 72, IV p., 20-076 Lublin

tel.: (0-81) 532 12 45

tel/fax (0-83) 532 16 88

e-mail: info@rig.lublin.pl

<http://www.rig.lublin.pl/>

Regionalna Izba Gospodarcza w Lublinie jest organizacją samorządu gospodarczego. Została założona w 1993 r. Zrzesza na zasadzie dobrowolności blisko 140 podmiotów

gospodarczych mających swoją siedzibę na terenie województwa lubelskiego. Regionalna Izba Gospodarcza jest członkiem Krajowej Izby Gospodarczej.

Od 1993 r. Izba była organizatorem blisko 370 szkoleń i seminariów, kilkunastu wyjazdów zagranicznych, współorganizatorem i uczestnikiem wielu targów i wystaw gospodarczych. Wielu spośród obecnych przedsiębiorców stawiało pierwsze kroki w Izbie, korzystając z porad i konsultacji. Biuro Izby wydało firmom z regionu blisko pięć tysięcy świadectw pochodzenia towarów. Izba była organizatorem ponad dwudziestu spotkań integracyjnych przedsiębiorców zrzeszonych w RIG jak również kilkunastu spotkań z przedstawicielami władzy rządowej i samorządowej kolejnych kadencji. Od samego początku utrzymywane są pozytywne stosunki z lokalnymi władzami, urzędami administracji skarbowej i celnej, w trakcie organizowanych spotkań sygnalizowane są problemy z jakimi borykają się przedsiębiorcy z naszego regionu.

Regionalna Izba Gospodarcza obejmuje także **Regionalną Izbę Turystyki** (Branżowy Oddział RIG) zrzeszająca ponad dwadzieścia biur turystycznych.

Usługi świadczone przez RIG w Lublinie:

- Bank ofert gospodarczych
- Wywiadownia handlowa
- Usługi tłumaczeń
- Legalizacja i poświadczanie autentyczności
- Formy reklamy - promocja i reklama
- Porady prawne
- Świadectwa pochodzenia
- Kontakty zagraniczne
- Szkolenia i seminaria
- Misje gospodarcze

IZBA RZEMIOSŁA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

ul. Rynek 2, 20-111 Lublin

tel.: (0-81) 532 80 11

tel/fax (0-83) 532 29 25

e-mail: info@izba.lublin.pl

<http://www.izba.lublin.pl>

Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie jest społeczno-zawodową organizacją samorządu rzemiosła zrzeszającą 4 Spółdzielnie Rzemieślnicze, Hurtownię Zaopatrzenia Rzemiosła, Stowarzyszenie Piekarzy RP - Region Lubelszczyzna oraz 25 organizacji cechowych, skupiających ponad 2 tysiące zakładów rzemieślniczych działających na rzecz

zaspokajania potrzeb bytowych ludności województwa. Przy Izbie aktywnie działa 5 komisji branżowych.

Izba posiada własny, nowoczesnie wyposażony Ośrodek Szkoleniowo - Egzaminacyjny w Lublinie, Centrum Szkolenia Młodzieży i Dorosłych, w którym corocznie podwyższa kwalifikacje ponad tysiąc osób. Izba zatrudnia 9 pracowników etatowych. Ciągłe odbywają się egzaminy dla młodzieży na tytuł czeladnika (około 1 tys./rok), która kształci się w zrzeszonych zakładach rzemieślniczych.

Poza działalnością oświatową tj.: prowadzenie szkoleń zawodowych, pedagogicznych, bhp, organizacją egzaminówi prowadzeniem własnych szkół (Zespół Szkół Rzemiosła i Przedsiębiorczości im. J. Kilińskiego w Lublinie, Rzemieślnicza Szkoła Zawodowa w Turobinie, Policealna Szkoła Zawodowa w Lublinie). Izba zajmuje się doradztwem prawnym, podatkowym, marketingowym (wystawy krajowe i zagraniczne, misje handlowe) dla zrzeszonych zakładów rzemieślniczych. Ponadto Izba ma duże doświadczenie w nawiązywaniu współpracy z partnerami zagranicznymi. Ma podpisane porozumienia z Izba Rzemieślnicza w Berlinie, Istambule, Nancy oraz ze stowarzyszeniem wytwórców w Erie oraz z organizacją rzemieślniczą w Mediolanie.

LUBELSKA IZBA RZEMIEŚLNICZA

ul. Chopina 5, 20-026 Lublin

tel.: (0-81) 534 77 34

tel/fax (0-83) 534 77 33

e-mail: jermis@wp.pl

<http://www.lir.lublin.bip-online.pl/?page=1>

Lubelska Izba Rzemieślnicza (LIR) istnieje od 30 sierpnia 2001 roku. Powstała z inicjatywy lubelskich rzemieślniczych przedsiębiorców. Izba zrzesza 9 cechów (8 z Lublina, 1 z Chełma). Przeprowadza egzaminy czeladnicze i mistrzowskie dające kwalifikacje w zawodach sklasyfikowanych przez Związek Rzemiosła Polskiego. Podstawą działania Lubelskiej Izby Rzemieślniczej są przepisy ustawy z dnia 22 marca 1989 roku o rzemiośle.

LIR prowadzi Ośrodek Szkolenia, Doradztwa i Promocji, w którym organizowany jest szereg kursów i szkoleń dla rzemieślników i uczniów rzemiosła. Od 2002 roku rozwija i prowadzi współpracę oraz wymianę międzynarodową młodzieży szkolnej z Confederation Empresarial Valenciana w ramach programu Leonardo da Vinci, będącego częścią funduszu Phare. Corocznie następuje barterowa wymiana 20-30 uczniów, którzy w centrum Walencji, w zawodach kucharz, piekarz i cukiernik odbywają praktyki zawodowe. Drugim przedsięwzięciem jest udział w międzynarodowym projekcie szkolenia młodych czeladników we wszystkich zawodach rzemieślniczych. To wspólny hiszpańsko – francusko – niemiecko -

portugalski projekt. Lubelska Izba Rzemieślnicza jako przedstawiciel Polski ma być piątym partnerem w tym przedsięwzięciu.

Od 31 marca 2005 roku LIR realizuje projekt „Europejskie Centrum Zamówień Publicznych”, w ramach Poddziałania 1.1.2 SPO WKP – Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu. W roku 2005 z usług informacyjno – doradczych Centrum skorzystało 350 osób – przedstawiciele przedsiębiorstw Lubelszczyzny. Projekt realizowany będzie do 31 maja 2006 r.

W grudniu 2005 r. Lubelska Izba Rzemieślnicza podpisała umowę z Wojewodą Lubelskim na realizację projektu „Kompleksowy Program Szkoleń Progres – nową szansą dla pracowników”, w ramach Działania 2.4 ZPORR – Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi. Jednak do chwili sporządzenia niniejszej ekspertyzy LIR nie otrzymała od Instytucji Zarządzającej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) środków pieniężnych, które umożliwiłyby rozpoczęcie realizacji projektu.

IV.2 Efektywność działania instytucji otoczenia biznesu

O efektywności funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu, w kolejności znaczenia⁷, decydują:

- jakość ofert/usług,
- poziom środków finansowych przeznaczonych na działalność,
- stabilność instytucji,
- wyposażenie w sprzęt komputerowy,
- infrastruktura teleinformatyczna do świadczenia usług,
- dostępność na rynku oferty/usług,
- promocja oferty/usług,
- systemy/standardy świadczenia usług,
- zasoby informacyjne w formie baz danych,
- lokalizacja instytucji,
- pozostałe wyposażenie do świadczenia usług,
- systemy zarządzania instytucją,
- technologie informatyczne wykorzystywane do obsługi klienta,
- infrastruktura przeznaczona na realizację usług,
- poziom inwestycji.

Widać, że do czynników mających wpływ na funkcjonowanie instytucji okołobiznesowych zakwalifikowano kategorie finansowe, materialne i parametry będące wypadkową stabilności instytucji, marki instytucji i oferowanych usług.

---

⁷ Badania własne PARP na próbie losowej N=234.

Jakość oferty/usług jest podstawą sukcesu instytucji okołobiznesowych. Wprowadzane są także nowe rodzaje usług realizowanych samodzielnie oraz w kooperacji z innymi instytucjami krajowymi. Dominuje wśród nich doradztwo w zakresie funduszy strukturalnych i kolejnych edycji programu Phare, szkolenia z zakresu wdrażania HACCP i programów z zakresu ochrony środowiska. Instytucje wprowadzają nowe, bardziej zaawansowane oferty usług, np. wykonywanie biznes planów, przeprowadzanie analiz finansowych na potrzeby wniosków kredytowych i wniosków o dotacje, analizy rynku i analizy konkurencyjności, usług doradczych z zakresu prawa gospodarczego.

Podniesienie jakości oferty i wprowadzenie nowości w ofercie są odpowiedzią na rosnące wymagania jakościowe stawiane instytucjom otoczenia przez klientów biznesowych, a także na uruchomienie kolejnych edycji programów pomocowych.

Działalność instytucji najczęściej jest wielokierunkowa. Łączone są różne kategorie usług, np. wspomaganie wdrażania innowacji/transfer technologii z działalnością szkoleniową, proste doradztwo z kojarzeniem partnerów czy nawiązywaniem kontaktów kooperacyjnych.

Wszystkie instytucje promują swoją ofertę, głównie na dotychczasowym rynku. Największą aktywność promocji wykazują instytucje działające na poziomie województwa. Wszystkie wykorzystują w tym celu takie narzędzia, jak: strony internetowe, publikacje w codziennej prasie, rozsyłanie ulotek bezpośrednio do firm.

Posiadanie własnych stron internetowych jest standardem. Większość instytucji za pośrednictwem Internetu udostępnia ogólną informację o swojej działalności i jej dane teleadresowe. Mała grupa udostępnia na swoich stronach zbiory informacyjne (w formie doc., rtf., itp.), zawierające formularze zgłoszeniowe i aktualne dokumenty dotyczące oferty i usług. Żadna z instytucji w województwie lubelskim nie udostępnia poprzez swoją witrynę programów samoszkolących.

Witryny internetowe regionalnych agencji rozwoju zawierają fachowe i użyteczne informacje o programach pomocowych i funduszach strukturalnych.

Wszystkie instytucje dążą do usprawnienia wewnętrznych procedur. Większość jednostek wdrożyła systemy zarządzania jakością według normy ISO 9000. Jak certyfikat traktowana jest akredytacja do Krajowego Systemu Usług, ponieważ standardy świadczenia usług wymagane w ramach akredytacji w KSU są zbieżne z wymaganiami normy ISO serii 9001:2001. Wszystkie ośrodki aplikujące o włączenie do KSU muszą posiadać taki certyfikat.

Analiza dostępnych instrumentów finansowych pozwala stwierdzić, że potrzeby finansowe przedsiębiorstw województwa znacznie przekraczają dostępne na rynku środki finansowe.

Oferta większości banków nadal jest standardowa. Nie stosują one indywidualnego podejścia przy ocenie zdolności kredytowej, nie uwzględniają specyfiki pomocy unijnej i słabo współpracują z funduszami poręczeń. Szanse na finansowanie projektów mają tylko

najlepsze przedsiębiorstwa, które dysponują zabezpieczeniami i są w stanie pokryć wysokie koszty kredytowania. Wysokie koszty i zbyt skomplikowane warunki pozyskania kredytu powodują konieczność zapewnienia przedsiębiorstwom możliwości korzystania z zewnętrznych, pozabankowych źródeł finansowania inwestycji. Szczególne znaczenie ma tu wsparcie finansowe na rozbudowę systemu poręczeń kredytowych i funduszy mikro-pożyczkowych, a także funduszy *seed-capital*.

IV.3 Programy dla Instytucji otoczenia biznesu finansowane z funduszy unijnych

SPO WKP

Część działań Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw adresowana jest do instytucji otoczenia biznesu. Są nimi:

Działanie 1.1: *Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw*

• Opis działania

W ramach Działania realizowane są dwa Poddziałania, które umożliwią realizację następujących grup projektów związanych z:

- poprawą oferty instytucji i sieci instytucji świadczących usługi na rzecz przedsiębiorstw,
- wspieraniem powstawania krajowych i regionalnych sieci instytucji wsparcia biznesu,
- inwestycjami niezbędne dla właściwego funkcjonowania sieci i instytucji (w tym projekty zakupu wyposażenia umożliwiającego lub poprawiającego świadczenie usług),
- wsparciem działań prowadzonych we współpracy z zagranicznymi sieciami instytucji wsparcia biznesu,
- promocją sieci i instytucji (opracowywanie i utrzymywanie stron internetowych, przygotowywanie, wydawanie i dystrybucja materiałów promocyjnych, organizowanie konferencji i seminariów informacyjnych),
- budową i/lub rozwojem baz danych w zakresie najlepszych dostępnych technik (BAT).

Beneficjentem pomocy są instytucje wspierania biznesu oraz sieci tych instytucji, nie nastawione na zysk, w tym:

- Krajowy System Usług dla MSP oraz podmioty działające w ramach systemu,
- inne sieci instytucji wspierających rozwój badań, technologii, innowacji, w tym Krajowa Sieć Innowacji oraz podmioty działające w ramach tej sieci, Stowarzyszenie

Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Ośrodki Przekazu Innowacji, sieć Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Europejskich,

- organizacje pozarządowe działające na rzecz przedsiębiorców: ośrodki wspierania biznesu, ośrodki informacji gospodarczej, fundusze poręczeń kredytowych i pożyczkowych, inkubatory przedsiębiorczości, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, ośrodki innowacji i technologii, placówki naukowo-badawcze itd.,
- organizacje samorządu gospodarczego (izby gospodarcze i przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze),
- fundacje, stowarzyszenia, kluby oraz inne organizacje przedsiębiorców i pracodawców.

Do chwili sporządzenia ekspertyzy instytucje otoczenia biznesu z województwa złożyły siedem wniosków, które zostały zarekomendowane do udzielenia wsparcia. Były to:

- dwa wnioski Lubelskiej Fundacji Rozwoju – Agencja Rozwoju Regionalnego,
- dwa wnioski Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny,
- wniosek Lubelskiego Fundusz Przedsiębiorczości sp. z o.o.,
- wniosek Lubelskiej Izby Rzemieślniczej,
- wniosek Politechniki Lubelskiej - Lubelskie Centrum Transferu Technologii.

Łączna wartość zaakceptowanych wniosków z woj. lubelskiego wynosi 3 119 829,9 zł, co stanowi 3,6% wartości zaakceptowanych wniosków.

Do końca roku 2005 roku podpisano tylko umowy z instytucjami otoczenia biznesu z województwa lubelskiego. Wartość podpisanych umów to 2 289 768 PLN (w tym kwota dotacji z EFRR o łącznej wartości 1 695 411,55 PLN), co stanowi 2,3% wartości wszystkich podpisanych umów. Liczba 4 wniosków z Lubelszczyzny stanowi 4,5% całości podpisanych umów. Umowy podpisały:

- ✓ Lubelskiej Fundacji Rozwoju – Agencja Rozwoju Lokalnego – dwie umowy
- ✓ Lubelska Izba Rzemieślnicza
- ✓ Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny

Pierwsze wypłaty związane z zaakceptowanymi wnioskami pojawiły się jednak dopiero pod koniec roku 2005, tak więc nie przyniosły one jeszcze spodziewanych przez wnioskodawców efektów.

Działanie 1.2: *Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw.*

• Opis działania

W ramach działania planuje się wzmocnienie systemu regionalnych i lokalnych funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeń kredytowych poprzez ich dokapitalizowanie. Ma to ułatwić przedsiębiorcom, szczególnie małym i średnim, dostęp do środków finansowych,

które będą wykorzystane na inwestycje służące rozwojowi firm. Poza tym celem działania jest wsparcie powstawania funduszy kapitału załączkowego *seed capital*, wspierających finansowanie nowych przedsiębiorstw opartych na zaawansowanych technologiach.

W wyniku realizacji działania 1.2 zwiększy się liczba działających na terenie Polski funduszy poręczeń kredytowych, funduszy pożyczkowych oraz powstaną fundusze kapitału załączkowego (*seed capital*).

Poza ogólnymi zasadami kwalifikowalności wydatków, wsparcie funduszy ze środków ERDF jest ograniczone do funduszy spełniających następujące kryteria:

- ich działania są statutowo skierowane do sektora MSP,
- fundusze dofinansowane w ramach działania nie mogą wspierać przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- poza szczególnymi wyjątkami wynagrodzenie za zarządzanie wspartego funduszu *seed capital* i funduszu pożyczkowego nie może przekraczać 5% średniorocznej wartości opłaconego kapitału oraz 2% w przypadku funduszu poręczeniowego.

Beneficjentem pomocy są:

- regionalne i lokalne fundusze pożyczkowe,
- regionalne i lokalne fundusze poręczeń kredytowych,
- fundusze kapitału załączkowego (*seed capital*).

Według stanu na koniec 2005 roku tylko Lubelska Fundacja Rozwoju – Agencja Rozwoju Regionalnego złożyła wniosek rekomendowany do udzielenia wsparcia w ramach poddziałania 1.2.1 „Pożyczka z pozabankowego źródła motorem rozwoju mikroprzedsiębiorstw”. Wartość przyznanej dotacji w EFRR wynosi 14 090 214 PLN, co stanowi 3,2% kwoty zawartych umów dotacji. Wartość całego projektu z woj. lubelskiego wynosi 25 202 049,5 zł, co stanowi 2,9% wartości projektów, na które podpisano umowy w całym kraju.

Z kolei w poddziałaniu 1.2.2 „Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych” jedyny wniosek z województwa został złożony przez Lubelski Fundusz Poręczeń sp. z o.o.. Wartość zaakceptowanego wniosku z woj. lubelskiego wynosi 40 000 000 zł, co stanowi aż 13,9% wartości zaakceptowanych wniosków w skali kraju.

Także w działaniu 1.2. wypłaty związane z zaakceptowanymi wnioskami pojawiły się dopiero w II połowie roku 2005, tak więc nie przyniosły one jeszcze spodziewanych przez wnioskodawców efektów.

Działanie 1.3: Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm

- **Opis działania**

Działanie to polega na wspieraniu przygotowania i udostępniania przedsiębiorcom odpowiedniej infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej. Jest to przede wszystkim:

- wspieranie tworzenia parków przemysłowych (wykorzystujących infrastrukturę restrukturyzowanych lub likwidowanych przedsiębiorstw),
- wspieranie tworzenia parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych.

Do chwili sporządzenia ekspertyzy tylko Park Naukowo-Technologiczny Województwa Lubelskiego S.A. (PNTWL) złożył wniosek rekomendowany do udzielenia wsparcia w ramach działań doradczych programu. Wartość zaakceptowanego wniosku z woj. lubelskiego wynosi 350 000 zł (w tym środki EFOR 285 000 PLN), co stanowi 3,8% wartości zaakceptowanych wniosków doradczych i jedynie 0,1% całego działania 1.3.

Wydatki objęte projektem złożonym przez PNTWL będą miały miejsce dopiero w roku 2006.

Działanie 1.4: Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką

- **Opis działania**

Celem działania jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarki poprzez podwyższenie w niej poziomu innowacyjności. Osiągnięte to będzie poprzez zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji. W związku z powyższym wspierane są projekty obejmujące m.in.:

- projekty inwestycyjne dotyczące budowy, modernizacji i wyposażania laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi na rzecz przedsiębiorstw,
- projekty badawcze i rozwojowe: badania przemysłowe i przedkonkurencyjne prowadzone przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw (także w porozumieniu z instytucjami badawczo-rozwojowymi),
- projekty inwestycyjne związane z tworzeniem, modernizacją i wyposażaniem specjalistycznych laboratoriach w Centrach Zaawansowanych Technologii i Centrach Doskonałości działających w priorytetowych, z punktu widzenia rozwoju polskiej gospodarki, dziedzinach badawczych.

Zakłada się, że w wyniku realizacji działania 1.4 nastąpi zwiększenie wykorzystywania efektów prac B+R przez przedsiębiorstwa, co przyczyni się do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw, a tym samym konkurencyjności gospodarki. Zwiększeniu ulegną nakłady na działalność badawczo-rozwojową, powiększy się liczba zgłaszanych patentów oraz liczba przedsiębiorstw innowacyjnych.

Generalnie, projekty instytucji otoczenia biznesu, aby ich wnioskodawca zakwalifikował się do otrzymania wsparcia w ramach SPO WKP, powinny dotyczyć m.in.:

- przygotowania i wdrożenia nowych usług dla przedsiębiorstw,
- poprawy istniejącej oferty usługowej dla przedsiębiorstw, w tym jej jakości i dostępności (np. zakup nowego wyposażenia i inne inwestycje pomagające przy wdrażaniu i obsłudze nowych usług dla przedsiębiorców, współpraca z międzynarodowymi sieciami instytucji wspierania biznesu, itp.),
- wsparcia i dokapitalizowania funduszy mikro-pożyczkowych, funduszy poręczeń kredytowych oraz tworzenia funduszy kapitału zalążkowego (*seed capital*),
- tworzenia i rozwoju infrastruktury parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych,
- budowy i wyposażenia specjalistycznych laboratoriów dla centrów zaawansowanych technologii, centrów doskonałości, centrów kompetencji oraz innych ośrodków świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorców,
- projektów badawczych w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (*foresight*).

Do chwili sporządzenia ekspertyzy żadne działanie instytucji z terenu woj. lubelskiego nie znalazło się na listach rekomendowanych projektów do wsparcia.

V ~~Wniosek~~

Tabela 16: FUNDUSZ MIKRO

Charakterystyka:	Fundusz oferuje kredyty dla małych firm na prowadzenie działalności gospodarczej
Czas trwania:	od 1994 roku
Obszary działania:	małe przedsiębiorstwa
Formy działania:	kredyty
Budżet:	(brak danych)
Kontakt:	Fundusz MIKRO ul. Solec 38, 00-394 Warszawa tel.: (22) 458 22 60, fax: (22) 458 22 68 Odział Lublin: ul. Chopina 24/17 20-023 Lublin tel.: (81) 743 63 73 fax: (81) 534 49 72

Fundusz Mikro istnieje od 1994 r. i jest instytucją działającą nie dla zysku (*not – for - profit*). Realizuje program wspierania rozwoju mikroprzedsiębiorczości w Polsce, finansowany ze środków POLSKO - AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI. Na ten cel przeznaczono 20 milionów dolarów amerykańskich.

Fundusz umożliwia dostęp do kredytów małym firmom, które ze względu na niewielkie doświadczenie lub brak dostatecznego zabezpieczenia nie mają szans na uzyskanie kredytu bankowego. Kredyty na prowadzenie działalności gospodarczej udzielane są drobnym przedsiębiorcom lub firmom zatrudniającym do 10 osób, zarejestrowanym od co najmniej 3 miesięcy (w chwili ubiegania się o kredyt). Wysokość kredytu waha się w granicach 5-30 tys. zł. Pierwszy kredyt nie może przekroczyć 5 tys. zł i jest udzielany na okres do jednego roku. Kolejne sumy - do 30 tys. zł - pożyczane są na okres 2 lat. W okresie kredytowania stosuje się stałe oprocentowanie.

Tabela 17: NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY

MECHANIZM FINANSOWY EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO

Charakterystyka:	Instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich UE. Są to dodatkowe, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej
Czas trwania:	lata 2004 - 2009
Obszary działania:	m.in. instytucje sektora prywatnego działające w interesie publicznym
Formy działania:	dotacje inwestycyjne <i>Priorytet 1:</i> Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego <i>Priorytet 2:</i> Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami, <i>Priorytet 3:</i> Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast, <i>Priorytet 4:</i> Rozwój zasobów ludzkich, <i>Priorytet 5:</i> Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem, <i>Priorytet 6:</i> Dotacje na badania naukowe Ponadto, uruchomione zostaną granty blokowe na kapitał początkowy (tzw. <i>seed capital</i>) – 10,5 mln. euro
Budżet:	533,51 mln euro
Kontakt:	Krajowy Punkt Kontaktowy: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej ul. Wspólna 2- 4, 00-926 Warszawa Sekretariat Departamentu tel.: (022) 693 58 93 fax. (022) 693 40 95

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy EOG to instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Państwami - Darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu) - Norwegia, Islandia i Lichtenstein.

Głównym celem utworzonych mechanizmów finansowych jest wyrównywanie poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Rząd polski podpisał w październiku 2004 roku umowy z państwami-darczyńcami, które uregulowały warunki pozyskiwania środków finansowych przez polskich beneficjentów.

Minimalna wartość dofinansowania pojedynczego projektu wynosi 250 000 €. Poziom dofinansowania zależy od źródeł finansowania po stronie polskiego beneficjenta. W przypadku realizacji projektu we współpracy z podmiotami prywatnymi, poziom współfinansowania z Mechanizmów Finansowych może wynieść maksymalnie do 60% kosztów kwalifikowanych.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego zostały objęte jednolitym systemem zarządzania i wdrażania w Polsce. W celu koordynacji działań związanych z funduszami na terenie Polski stworzono Krajowy Punkt Kontaktowy, którego obowiązki pełni Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Krajowy Punkt Kontaktowy powierza zarządzanie poszczególnymi priorytetami Instytucjom Pośredniczącym. Za realizację swych zadań odpowiadają one przed Ministerstwem Gospodarki i Pracy.

V

Pożyczki

Uzyskanie pomocy finansowej przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwo jest często poważnym problemem. Brak choćby niewielkiej, ale wymaganej własnej kwoty finansowania, brak historii kredytowej, brak wymaganych zabezpieczeń itp. jest często barierą nie do pokonania dla początkującego przedsiębiorcy, który stara się o kredyt w banku komercyjnym.

Coraz popularniejsza na polskim rynku finansowym staje się działalność pożyczkowa realizowana przez instytucje pozarządowe z sektora non-profit. Są to właśnie fundusze pożyczkowe, w których przedsiębiorcy mikro i MSP mogą uzyskać tanie pożyczki na rozpoczęcie, prowadzenie lub rozwój swojej firmy.

- Pożyczki z Funduszy Rozwoju Przedsiębiorczości

Fundusze Rozwoju Przedsiębiorczości są instytucjami finansowymi zapewniającymi kapitał na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w postaci pożyczek udzielanych na preferencyjnych warunkach. W woj. lubelskim takich pożyczek udziela Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny oraz Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland".

Pożyczki udzielane przez FRP mogą stanowić maksymalnie równowartość w złotych polskich 20 000 USD według średniego kursu NBP z dnia zatwierdzenia pożyczki przez Komisję Pożyczkową. Maksymalny okres spłaty pożyczki (łącznie okres pożyczkowy) wynosi 36 miesięcy, okres karencji wynosi do 3 miesięcy. Pożyczki udzielane ze środków FRP oprocentowane są wg stopy procentowej ustalonej w umowie pożyczki.

Oprocentowanie pożyczek odnoszone jest do poziomu oprocentowania redyskonta weksla (kredytu redyskontowego NBP), jest naliczane miesięcznie w całym okresie pożyczkowym oraz wynosi dla pożyczek udzielonych osobom do 25 roku życia lub absolwentom wyższych uczelni, którzy nie ukończyli 27 roku życia na okres:

- do 12 miesięcy (włącznie) - 0,5 stopy procentowej redyskonta weksla (kredytu redyskontowego NBP) zaokrąglonej do pełnych punktów procentowych,
- do 24 miesięcy (włącznie) – jak dla pożyczek do 12 m-cy + 1 punkt procentowy,
- do 36 miesięcy (włącznie) – jak dla pożyczek do 12 m-cy + 2 punkty procentowe.

• Pożyczki z Lokalnych Funduszy Pożyczkowych

Lokalne Fundusze Pożyczkowe wspomagają lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny poprzez kreowanie nowych podmiotów gospodarczych i miejsc pracy, jak również postaw sprzyjających przedsiębiorczości. Fundusze świadczą pomoc finansową w formie grantu i preferencyjnych pożyczek dla rozpoczynających działalność gospodarczą.

W 2004 roku działało w Polsce 76 funduszy pożyczkowych, w tym 71 o charakterze lokalnym lub regionalnym. W województwie lubelskim działa jeden fundusz regionalny - Fundusz Pożyczkowy Lubelskiej Fundacji Rozwoju, ul. Zana 41, 20-601 Lublin oraz dwa lokalne:

- ▶ Biłgorajski Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Biłgoraj,
- ▶ Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości
Stowarzyszenie „Pasma-Aktywni i Bezrobotni”, Chełm.

Tabela 18: *Miejsce województwa lubelskiego według kwoty kapitału pożyczkowego na tle liczby i wartości udzielonych pożyczek oraz średniej wartości pożyczki; Stan na dzień 30.06.2005 r.*

Region	Kapitał pożyczkowy				Wartość pożyczek				Liczba pożyczek				Przeciętna pożyczka			Liczba funduszy	
	narastająco do 30.06.2005		przyrost/spadek w okresie 6 m-cy		narastająco do 30.06.2005		przyrost/spadek w okresie 6 m-cy		narastająco do 30.06.2005		przyrost/spadek w okresie 6 m-cy		narastająco do 30.06.05	narastająco do 30.06.05	I pół. 2005	stan na 31.12.04	stan na 30.06.05
	mIn zł	%	mIn zł	%	mIn zł	%	mIn zł	%	szt.	%	szt.	%	tys. zł	tys. zł	tys. zł	szt.	szt.
Polska	468,4	100,00%	30,8	7,00%	1 467,50	100,00%	98,6	7,20%	103 694	100,00%	7 674	8,00%	14,2	14,2	12,9	74	76
lubelskie ⁸	4,8	1,00%	0	0,10%	8,0	0,50%	0,9	12,50%	235	0,20%	26	34,1%	34,1	34,1	34,3	2	2

Źródło: Raporty Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych o stanie Funduszy Pożyczkowych w Polsce

⁸ Nie uwzględniono Funduszu Pożyczkowego Biłgorajskiej Agencji Rozwoju Regionalnego

Poręczenia

Programy poręczeń kredytowych tworzone są na różnych szczeblach. Najczęściej są to inicjatywy lokalne oraz programy centralne obejmujące swym zasięgiem cały kraj. W województwie lubelskim funkcjonują programy finansowane z:

- I. Funduszy publicznych (np. środki Banku Gospodarstwa Krajowego, w tym Fundusz Poręczeń Unijnych,);
- II. Funduszy gromadzonych przez instytucje pomocowe pracujące bez zysków (np. Lubelski Fundusz Poręczeniowy sp. z o.o. - spółka Lubelskiej Fundacji Rozwoju, ze środków z Polsko-Brytyjskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości, Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw);
- III. Własnych funduszy przedsiębiorstw (np. część środków zgromadzonych przez Biłgorajską Agencję Rozwoju Regionalnego).

Dla przedsiębiorstw woj. lubelskiego dostępny jest system pomocy dla małych i średnich firm wdrożony przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), który nosi nazwę Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych. W ramach tego funduszu działają m. in. następujące programy⁹:

- poręczenia i gwarancje spłaty kredytów/pożyczek,
- poręczenia i gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych dla beneficjentów programu SAPARD,
- poręczenia i gwarancje wykonania zobowiązań wynikających z obligacji,
- poręczenia kredytów studenckich.

Z punktu widzenia interesów lokalnych firm najciekawszą ofertą jest program poręczeń i gwarancji spłaty kredytów/pożyczek. O poręczenie spłaty kredytu/pożyczki mogą ubiegać się praktycznie wszyscy przedsiębiorcy oraz spółki kapitałowe. BGK współpracuje z wieloma bankami komercyjnymi, w tym najłatwiej dostępnymi, takimi jak PKO BP czy BGŻ. Kredytobiorca może starać się o poręczenie za pośrednictwem banku współpracującego z BGK lub też może bezpośrednio zwrócić się do BGK z wnioskiem o zapewnienie udzielenia poręczenia (promesę) i ubiegać się w oparciu o to zabezpieczenie o kredyt w dowolnym banku. Poręczeniem może być objęta większość kredytów i pożyczek bankowych przeznaczona m.in. na: finansowanie inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy, zorganizowanie własnego miejsca pracy, wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych, realizowanie kontraktów eksportowych. Jedynie kredyty oraz pożyczki udzielane przez sam Bank Gospodarstwa Krajowego nie mogą być objęte poręczeniem. BGK udziela poręczenia w trybie:

---

⁹ Pełna lista programów w <http://www.bgk.com.pl/fundusze/kfpk/index.jsp>

- zwykłym – nie może ono przekraczać 70 % wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu/pożyczki, bez odsetek, do maksymalnej kwoty 5 mln €; czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku w tym trybie wynosi do 4 tygodni;
- uproszczonym – nie może ono przekraczać 50 % wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu/pożyczki, bez odsetek, do maksymalnej kwoty 50 tys. € (dla osób rozpoczynających działalność i działających nie dłużej niż 2 lata) oraz do kwoty 100 tys. € dla przedsiębiorców działających dłużej niż 2 lata; czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku wynosi do 14 dni.

Z tytułu udzielonego poręczenia BGK pobiera jednorazową opłatę prowizyjną uzależnioną od okresu obowiązywania poręczenia i naliczaną od kwoty objętej poręczeniem.

Stosunkowo nową formą działalności BGK jest powołany ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 121 poz. 1262 z dnia 31 maja 2004 r.) Funduszu Poręczeń Unijnych. Podstawowym celem działania Funduszu jest wspieranie polskich podmiotów i samorządów w procesie absorpcji środków Unii Europejskiej. Fundusz ułatwia uzyskanie kredytu bankowego na realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. BGK może udzielić poręczenia spłaty kredytu, jeżeli środki pochodzące z kredytu będą przeznaczone na wkład własny beneficjenta lub nakłady podlegające refinansowaniu z funduszu Unii Europejskiej.

Sposób składania wniosku do Funduszu jest identyczny jak w przypadku wcześniej opisanych poręczeń. Wysokość i warunki poręczenia ustalone są w ustawie powołującej fundusz¹⁰ i są one następujące:

- poręczenie ze środków Funduszu Poręczeń Unijnych może obejmować maksymalnie:
  - 80% kwoty kredytu/pożyczki bez odsetek i innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu/pożyczki, w przypadku nakładów refinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
  - 60% kwoty kredytu/pożyczki bez odsetek i innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu/pożyczki, w przypadku finansowania wkładu własnego,
- maksymalna kwota gwarancji lub poręczenia nie może przekroczyć równowartości w złotych 5 000 000 €,
- poręczenie nie obejmuje odsetek oraz innych kosztów.

Obok instytucji o zasięgu krajowym jaką jest BGK, w województwie działają regionalne fundusze poręczeniowe. Ich oferta skierowana jest do przedsiębiorców działających w regionie funkcjonowania funduszu.

Z oferty Lubelskiego Funduszu Poręczeniowego (LFP) mogą korzystać przedsiębiorcy, którzy zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 02.07.2004 są mikro-, małym

---

¹⁰ Dz. U. Nr 121 poz. 1262 z dnia 31 maja 2004 r.

lub średnim przedsiębiorstwem oraz prowadzą działalność gospodarczą, od co najmniej 6 miesięcy, a także posiadają siedzibę w województwie lubelskim lub podkarpackim. W przypadku Biłgorajskiego Funduszu Przedsiębiorczości (BFP) działającego przy Biłgorajskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., z poręczenia skorzystać mogą tylko małe firmy działające na terenie byłego województwa zamojskiego. Fundusze poręczają kredyty na działalność gospodarczą we wszystkich sektorach gospodarki, za wyjątkiem sektora rolniczego (produkcja roślinna i zwierzęca), zbrojeniowego, tytoniowego oraz monopolowego. Kwoty poręczenia wynoszą do 100 tys. zł w przypadku BFP i w przedziale od 15 tys. zł do 1,5 mln zł w przypadku LFP. Poziom poręczenia nie może przekroczyć 60% (BFP) lub 70 % (LFP) wartości kapitału udzielonego kredytu lub pożyczki. Poręczenie jest udzielane na okres spłaty kredytu lub pożyczki, przy czym okres poręczenia zwykle nie może przekroczyć 5 lat.

Procedura udzielania i zabezpieczania poręczenia stosowana przez lokalne fundusze jest praktycznie identyczna jak w przypadku poręczeń udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego. W przypadku Biłgorajskiego Funduszu Pożyczkowego przyszły beneficjent przed otrzymaniem poręczenia musi przystąpić do funduszu (warunkiem uczestnictwa jest podpisanie stosownej umowy oraz wystawienie na rzecz Funduszu weksła na kwotę 3.000 zł). Z tytułu udzielonego poręczenia fundusze lokalne pobierają od kredytobiorcy opłatę manipulacyjną, zwykle w wysokości 2 - 3% kwoty udzielonego poręczenia.

Pomoc ze środków Funduszu Pracy

Do 31 grudnia 2006 r. będzie obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu dokonywania refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz form zabezpieczenia zwrotu otrzymanych środków, opublikowane w Dz. U. Nr 236 z 05.12.2005 r. pod poz. 2002. Rozporządzenie określa między innymi szczegółowe warunki i tryb dokonywania ze środków Funduszu Pracy refundacji podmiotom gospodarczym kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego i szczegółowe warunki i tryb przyznawania bezrobotnemu ze środków Funduszu Pracy jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wniosek o refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy może być uwzględniony, w przypadku spełniania przez przedsiębiorcę łącznie następujących warunków:

1. prowadzenia przez podmiot działalności gospodarczej przez okres co najmniej 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o refundację;

2. spełnienia warunków związanych z regulowaniem zobowiązań pracowniczych, ZUS, publicznych i cywilnoprawnych;
3. w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku przedsiębiorca nie otrzymał ze środków Funduszu Pracy pożyczki na utworzenie dodatkowych stanowisk pracy, a w przypadku jej otrzymania dotrzymał warunków umowy i spłacił pożyczkę;
4. przedsiębiorca nie był skazany za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, w rozumieniu ustawy Kodeks karny, w okresie 2 lat przed dniem złożenia wniosku;
5. podmiot prowadzi w chwili złożenia wniosku działalność gospodarczą i spełnia warunki określone w rozporządzeniu do otrzymania wnioskowanej refundacji na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy oraz w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia.
6. wniosek jest kompletny i prawidłowo sporządzony.

Refundacja ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy jest dokonywana, na wniosek podmiotu dopiero po przedłożeniu rozliczenia i udokumentowania poniesionych w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia zatrudnienia skierowanego bezrobotnego kosztów na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, zatrudnieniu na tych stanowiskach skierowanych bezrobotnych oraz spełnieniu innych warunków określonych w zawartej umowie.

Maksymalna intensywność pomocy publicznej udzielanej na zatrudnienie dla przedsiębiorstw województwa lubelskiego wynosi 50%. Intensywność pomocy jest ustalana jako stosunek kwoty refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego do kwoty kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą publiczną, na które składają się koszty, jakie zostaną poniesione w okresie 24 miesięcy na wynagrodzenia brutto oraz opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia bezrobotnego.

W przypadku pracodawców będących małymi i średnimi przedsiębiorstwami maksymalną intensywność pomocy na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy zwiększa się o 15 punktów procentowych, pod warunkiem że całkowita intensywność pomocy netto nie przekroczy 75 %.

Do najbardziej innowacyjnych projektów złożonych przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego należą:

Program Phare 2002 SSG Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

- Beneficjent: *Firma Ogrodnicza Leśniewscy – Architektura Zieleni Chełm*

Projekt: *Zakup nowych maszyn służących do zagospodarowania terenów zielonych*

Projekt polegał na zakupie specjalistycznych maszyn do profesjonalnej pielęgnacji powierzchni trawiastych (szczególnie boisk) poprzez takie czynności jak: wertykulacja, napowietrzanie, piaskowanie, spulchnianie, siew perforacyjny, włókowanie, odchwaszczanie i nawożenie. Maszyny te wraz z *know-how* niezbędne do ich użytkowania, firma kupiła od światowego lidera w tym zakresie tj. firmy Eurogreen.

Program SPO - WKP, działanie 2.3:

- Beneficjent: *PPH ELPAR, Władysław Szczygielski, Parczew*

Projekt: *Uruchomienie linii do produkcji kabli elektroenergetycznych YAKY, YKY oraz modernizacja dotychczasowego procesu produkcyjnego*

Dzięki realizacji projektu firma wprowadziła innowację produktową polegającą na rozpoczęciu produkcji aluminiowych kabli elektroenergetycznych YAKY i miedzianych YKY o większych przekrojach oraz innowację procesową polegającą na wprowadzeniu nowego, w stosunku do istniejącego obecnie, procesu technologicznego produkcji wyrobów dotychczasowych, poprzez modernizację linii produkcyjnych, eksploatowanych obecnie przez przedsiębiorstwo.

- Beneficjent: *Unident s.c. Anna Kozar-Podkowa, Beata Kozar, Chełm*

Projekt: *Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej firmy Unident na rynku usług stomatologicznych.*

W wyniku realizacji projektu powstanie gabinet wczesnej diagnostyki, profilaktyki oraz leczenia metodami atraumatycznymi -ozonoterapią. Wprowadzona zostanie nowa technologia umożliwiająca wykonywanie zabiegów, które wcześniej nie były przeprowadzane lub wymagały usuwania nadmiernej ilości zdrowych tkanek zęba. Dotyczy to m.in. wczesnej diagnostyki próchnicy, szczególnie u dzieci i kobiet w ciąży (bez konieczności wykonywania zdjęć RTG), bezbolesnego, nieinwazyjnego leczenia wczesnych zmian próchnicowych, minimalnie inwazyjnego bezwiertłowego leczenia ubytków próchnicowych. Na szczególną uwagę zasługuje możliwość zaproponowania pacjentowi kompleksowego, autorskiego programu profilaktycznego, zapewniającego wczesną diagnostykę próchnicy, hamującego jej rozwój, uczącego pacjenta prawidłowych nawyków związanych z dbałością o właściwy stan

uzębienia, zapewniającego systematyczne monitorowanie stanu pacjenta oraz przeniesienie nacisku z leczenia na zapobieganie.

- Beneficjent: *Fabryka Okien i Drzwi BAS Sp. z o.o., Lublin*

Projekt: *Modernizacja procesu produkcyjnego okien drewnianych.*

Projekt polega na unowocześnieniu produkcji okien drewnianych i wprowadzeniu innowacyjnych rozwiązań w procesie obróbki drewna. Innowacja ma za zadanie wprowadzenia technologii zintegrowanego systemu obróbczego do produkcji okien, który zastępuje kilka urządzeń działających do tej pory oddzielnie i wymagających ingerencji i dużej kontroli ze strony pracownika. Innowacja wprowadza przede wszystkim pełną automatyzację procesu. Zintegrowane centrum obróbcze posiada niespotykany w regionie system sterujący, który pozwala na wyeliminowanie pracy człowieka – dzięki czemu eliminuje się błędy tzw. czynnika ludzkiego. Projekt zakłada ponadto wprowadzenie innowacyjnej technologii odzysku farby poprzez zastosowanie ściany malarskiej do odzysku farby – ściana taka to płytki posiadająca sterownik, dzięki któremu zachowuje się ona jak teflon i można odzyskać do 40% farby używanej do tej pory do pomalowania okna.

- Beneficjent: *Natęczów Zdrój Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Natęczów*

Projekt: *Modernizacja linii do produkcji butelek PET 1,5 litra.*

Projekt polega na modernizacji procesu produkcyjnego, co pozwoli na wprowadzenie innowacji procesowej w skali międzynarodowej. Innowacja dotyczy dwóch zasadniczych elementów cyklu:

1. Produkcji butelek PET – innowacyjność dotyczy zastosowanych rozwiązań w procesie wydmuchu gotowych butelek z półproduktu zakupywanego w postaci preform. Wynika ona przede wszystkim z:
  - a. Uzyskiwania wyższych wydajności z jednego gniazda formy (do 1,3 tys. but/godz);
  - b. Obniżenia zużycia sprężonego powietrza (tylko 35 m³ na godzinę);
  - c. Zastosowanie napędów elektrycznych zamiast pneumatycznych;
  - d. Precyzyjności i niezawodności układów: podawania i grzania preform;
  - e. Prostocie obsługi oraz obniżenia czasu przeglądów i ewentualnych napraw;
  - f. Obniżenia jednostkowego kosztu produkcji
2. Procesu paletyzacji – innowacyjność dotyczy w szczególności:
  - a. Numerycznego sterowania z blokiem sterującym przy wykorzystaniu komputera PC i sterowników poszczególnych osi;
  - b. Modułowej budowy mechanicznej;
  - c. Unikalnego charakteru konstrukcji z przesuwną płytą

Obie innowacje przygotowane zostały we współpracy z Instytutem Technologii Materiałów Politechniki Poznańskiej.

Program SPO - WKP, działanie 2.1:

- Beneficjent: *Megatem EC - Lublin Sp. z o.o., Lublin*

Projekt: *Opracowanie studium wykonalności dotyczącego możliwości zastosowania metody amoniakalnej półsuchej oraz pulsacyjnego filtra workowego do oczyszczania spalin.*

Dotychczas nie ma najlepszej metody odsiarczania spalin. Jest znanych kilka dobrych metod, wdrożonych na dużą skalę, ale wybór metody powinien być poprzedzony szczegółową analizą techniczno-ekonomiczną uwzględniającą konkretne warunki. Projekt ma zatem pozwolić na określenie możliwości zainstalowania w zastosowanie w *Megatem EC - Lublin* innowacyjnej metody oczyszczania spalin. Metoda amoniakalna pozwala uzyskać skuteczność odsiarczania na poziomie 90-95%.

- Beneficjent: *MEDI-SEPT Sp. z o.o., Konopnica*

Projekt: *Opracowanie i przygotowanie do wdrożenia strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o Strategiczną Kartę Wyników "*

Celem projektu jest opracowanie i przygotowanie do wdrożenia strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o Strategiczną Kartę Wyników – nowoczesnego i kompleksowego narzędzia zarządzania, integrującego wokół strategii wszelkie istniejące dotychczas systemy zarządzania. Strategiczna Karta Wyników przedsiębiorstwa będzie pełnił rolę narzędzie budowy, wdrażania i pomiaru realizacji planów rozwoju spółki. Będzie pełnił rolę zarówno narzędzia controllingowego jak również skutecznego narzędzia motywacyjnego dla kadry menedżerskiej i pozostałych pracowników firmy – aż do poziomu najniższego szczebla organizacji.

Program ZPORR, działanie 3.4:

- Beneficjent: *OVUM Rozrodczość i Andrologia Spółka z o.o., Lublin*

Projekt: *Wprowadzenie nowej możliwości leczenia niepłodności poprzez metodę mikromanipulacji - ICSI*

Innowacja polega na wprowadzeniu nowej metody leczenia niepłodności poprzez stosowanie MIKROMANIPULACJI – ICSI (DOCYTOPLAZMATYCZNE WSTRZYKNIĘCIE PLEMNIKA). Usługa ICSI polega na umieszczeniu plemnika bezpośrednio we wnętrzu komórki jajowej za pomocą mikromanipulatora i mikropipety, przy wykonaniu operacji pod mikroskopem. W tej metodzie do zapłodnienia wystarczy uzyskanie tylko kilku plemników, co stwarza szansę dla mężczyzn, którzy z powodu braku plemników w nasieniu (ale obecnych w jądrach) nie mogli mieć naturalnie potomstwa. Mikroiniekcja plemnika do oocytu umożliwia też wyeliminowanie części przyczyn niepłodności, związanych z nieprawidłową budową komórek jajowych. Metoda ICSI daje szansę na poczęcie dziecka osobom niepełnosprawnym po urazach rdzenia kręgowego oraz tym mężczyznom, którzy w następstwie stanów zapalnych lub

wrodzonego braku nasieniowodów nie posiadają plemników w nasieniu, lecz mają zachowaną czynność plemnikotwórczą jąder.

- Beneficjent: *Agnieszka Maria Weremczuk Nugatto Piekarnia Cukiernia Pierogarnia, Konopnica*, Projekt: *Uruchomienie produkcji wyrobów cukierniczo – piekarniczych nietrwałych: tradycyjnych i specjalnego przeznaczenia*

W wyniku realizacji projektu oferowane będą m.in. następujące innowacyjne produkty – pieczywo cukiernicze specjalnego przeznaczenia:

- ▶ wyroby cukiernicze dla alergików uczulonych na mleko;
- ▶ wyroby cukiernicze dla diabetyków;
- ▶ wyroby cukiernicze, niskokaloryczne dla osób odchudzających się;
- ▶ wyroby cukiernicze z dużą zawartością błonnika;
- ▶ ciasta bezglutenowe dla osób chorych na celiakię.

V

Wydatkowanie środków zewnętrznych przez przedsiębiorstwa Lubelszczyzny należy widzieć jako drogę do wzrostu dochodu narodowego w regionie i poprawę funkcjonowania przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim.

W stosowanych modelach makroekonomicznych, np. modelu Hermin, sposobem na poprawę wymienionych wcześniej parametrów są:

- inwestycje w poprawę infrastruktury technicznej;
- inwestycje w poprawę sytuacji w obszarze zasobów ludzkich (edukacja i szkolenie);
- wydatki na bezpośrednią pomoc dla sektora produkcyjnego (np. wsparcie inwestycji).

Wydaje się rzeczą oczywistą (zgodnie z efektem popytowym), że im wyższa wartość inwestycji, o których mowa powyżej, tym mocniejszy jest prawdopodobny długoterminowy ich wpływ na poziom działalności i wydajności.

Zapewnianie coraz większej i lepszej infrastruktury, zwiększanie jakości siły roboczej lub też dostarczanie pomocy inwestycyjnej firmom - są to mechanizmy, poprzez które Narodowy Plan Rozwoju (NPR) zwiększa wielkość produkcji, poprawia wydajność oraz konkurencyjność gospodarki w zakresie kosztów. W pewnym sensie taka polityka gospodarcza stwarza warunki, w których firmy mają szansę wykorzystania dodatkowych czynników produkcyjnych, nie ponosząc same żadnych kosztów. Alternatywnie, taka polityka może pomagać w udostępnianiu firmom bieżących wkładów w sektor prywatny – które firmy już wykorzystują – po niższych kosztach, bądź też poprawiać ogólne warunki, w jakich firmy działają.

Przy realizacji każdego z tych sposobów mogą powstać pozytywne efekty zewnętrzne w wyniku interwencji w ramach NPR. W ten sposób interwencje w ramach NPR mogą poprawić globalne zasoby infrastruktury publicznej oraz ludzkiego kapitału, jak również zasoby prywatnego kapitału.

W latach 1999 – 2005 do województwa lubelskiego trafiły znaczne fundusze zewnętrzne (w szczególności pochodzące z Unii Europejskiej – fundusze przedakcesyjne oraz strukturalne) pozwalające na inwestycje w trzech wymienionych powyżej obszarach. Jednak biorąc pod uwagę poziom inwestycji przedsiębiorstw w porównaniu do dostępnych funduszy, należy zauważyć, że mają one jedynie charakter uzupełniający, stanowiąc tylko kilka procent nakładów ogółem. Stąd szczególnie ważne jest jak najbardziej efektywne wykorzystanie funduszy. Na podstawie posiadanych danych można stwierdzić, że do przedsiębiorstw w woj. lubelskim trafiło w analizowanym okresie, co najmniej 25 mln € z funduszu PHARE, około 100 mln zł z programu SAPARD oraz około 43 mln zł w ramach priorytetu II programu SPO-WKP. Łączną wartość bezpośredniego wsparcia dla firm z regionu w analizowanym okresie można szacować na kwotę ponad 250 mln. zł. Ponieważ kwoty dotacji stanowiły od 25% do nawet ponad 60% kosztów kwalifikowanych, można przypuszczać, że dzięki wsparciu w województwie udało się zwiększyć inwestycje w majątek trwały oraz kapitał intelektualny o około 800 – 1000 mln. zł. Odpowiada to połowie rocznego poziomu inwestycji wszystkich przedsiębiorstw w regionie. Znaczące kwoty wsparcia jakie wpłynęły do naszego regionu spowodowały także wzrost poziomu Produktu Krajowego Brutto oraz spadek bezrobocia. Zgodnie z symulacje wpływu wydatków ze źródeł zewnętrznych przeprowadzone na modelu HERMIN¹¹ można szacować, że w wyniku poczynionych inwestycji poziom PKB w regionie był wyższy o około 1,6 mld. zł.

Poniższa tabela pokazuje ranking programów ze względu na „popyt” na fundusze PHARE dostępne w regionie w stosunku do ich budżetów:

Lp.	Program	D/I*	Budżet województwa	Przyznana kwota dotacji (w €)	Liczba dotacji	Wskaźnik wykorzystania środków (5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych PHARE 2003	I	2 667 tys. €	7 608 821 ¹²	396	285,3%
2	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych PHARE 2001	I	1 781 tys. €	4 208 267	136	236,3%
3	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych PHARE 2002	I	3 092 tys. €	3 151 720	176	101,9%
4	Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe	I	10 400 tys. € ¹³	341 200	10	100,0% ¹⁴

¹¹ John Bradley, Janusz Zaleski, "Wyniki Modelowania Wpływu Funduszy Strukturalnych I Funduszu Spójności Na Gospodarkę Polską Przy Zastosowaniu Polskiej Implementacji Modelu Hermin"

¹² Wartość złożonych wniosków, które są w ocenie

¹³ Podano budżet programu dla całego kraju (program krajowy)

¹⁴ Poziom wykorzystania w całym kraju (program krajowy)

Lp.	Program	D/I*	Budżet województwa	Przyznana kwota dotacji kwota (w €)	Liczba dotacji	Wskaźnik wykorzystania środków (5/4)
	technologie – Fundusz Inwestycyjny PHARE 2003					
5	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych PHARE 2000	I	10 505 tys. €	9 165 000	516	87,2% ¹⁵
6	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych PHARE 2000	D	209,84 tys. €	125 772	22	59,9%
7	Program Rozwoju Przedsiębiorstw PHARE 2002	D	150 tys. €	44 572	16	45% ¹⁶
8	Program Rozwoju Przedsiębiorstw 2001	D	286 tys. €	120 424	31	42,1%
9	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych 2001	D/I	52,9 tys. €	21 135		39,9%
10	Program Rozwoju Przedsiębiorstw PHARE 2003	D	211 tys. €	57 267	13	27,1%
11	Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie PHARE 2003	D	933 tys. € ¹⁷	15 400	2	21,4% ¹⁸
12	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych 2001	D	337 tys. €	58 687	12	17,4%
13	Wprowadzenie do Eksportu PHARE 2000	D	200 tys. €	3 000	4	1,5%

*) wyjaśnienie skrótów:

- D – program dotujący usługi doradcze
- I – program dotujący inwestycje

Na podstawie powyżej tabeli można wysnuć następujące wnioski:

- w miarę upływu lat, w kolejnych edycjach PHARE, widać rosnące zainteresowanie przedsiębiorców programami UE;
- zdecydowanie większe jest zainteresowanie funduszami dotacji inwestycyjnych niż dofinansowaniem programów doradczych, co widać zarówno po kwotach budżetów jaki i poziomie wykorzystania budżetów (budżety funduszy dotacji inwestycyjnych są często powiększane dzięki lokacji środków z innych programów),
- wyraźne mniejsze zainteresowanie dofinansowaniem programów doradczych i to pomimo znacznie mniejszych budżetów wyjściowych w stosunku do funduszy inwestycyjnych.

Ważnym jest zatem ustalenie przyczyn takiego zachowania przedsiębiorstw. Jako podstawowe przyczyny mniejszego zainteresowania funduszami doradczymi należy wskazać:

- niechęć niektórych przedsiębiorstw z sektora MŚP, do dzielenia się z osobami z zewnątrz poufnymi informacjami dotyczącymi firmy;
- niematerialny efekt pracy doradców, którego nie można często „szybko wykorzystać” (np. w przypadku strategii), co dla wielu małych przedsiębiorców jest barierą mentalną;

¹⁵ Poziom wykorzystania w całym kraju

¹⁶ Poziom wykorzystania w całym kraju

¹⁷ Podano budżet programu dla całego kraju (program krajowy)

¹⁸ Poziom wykorzystania w całym kraju (program krajowy)

- brak czasu, jaki należałoby poświęcić na:
  - przygotowanie i złożenie wniosku,
  - współpracę z doradcami,
  - często krótki okres trwania programu,
- wysokie koszty sporządzania specjalistycznych opracowań;
- przewlekłość procedur rozpatrywania wniosków beneficjentów;
- przewlekłość uzupełniania braków i wniosków o aneksy dotyczące zmian w umowach dotacji.

Przytoczone powyżej argumenty powodują, że przedsiębiorcy dostrzegają potrzebę skorzystania z takich usług, rezygnują z dofinansowanie tego typu projektów. Wówczas często rezygnują całkowicie z takich usług lub próbują zakupić potrzebne im usługi konsultingowe taniej (nie muszą korzystać z akredytowanych wykonawców) i często szybciej.

Wyraźnie jednak widać, że przedsiębiorcy potrzebują tego typu porad, o czym świadczy duża liczba wizyt w Punktach Konsultacyjno-Doradczych Krajowej Sieci Usług (oferuje się tam proste, ale bezpłatne i dostępne praktycznie na życzenie usługi doradcze). Ponadto przedsiębiorstwa, które już skorzystały z doradztwa w ramach programów przedakcesyjnych i sieci KSU, zazwyczaj były zadowolone lub nawet bardzo zadowolone z usług doradczych. Oznacza to potrzebę dalszego kontynuowania tych programów, po przeprowadzeniu pewnych zmian:

- uproszczenie i przyśpieszenie procedur składania i rozpatrywania wniosków w tych programach; należy m.in. odejść od ustalania konkretnych terminów składania wniosków (obecnie raz na kwartał lub nawet rzadziej), a przyjmować je i oceniać w sposób ciągły, aż do wyczerpania środków (taka zasada obowiązuje m.in. przy podziałaniu 2.2.2 w ramach SPO-WKP),
- należy skrócić i bardzo dokładnie określić czas rozpatrywania wniosków; dla zdecydowanej większości przedsiębiorców nie do przyjęcia są następujące komunikaty: *„informujemy, że z powodu dużej ilości wniosków jakie wpłynęły w odpowiedzi na konkurs ....., ocena formalna wniosków zostanie przedłużona”*, które często można znaleźć na stronach instytucji uczestniczących we wdrażaniu projektów; podejście takie uniemożliwia skuteczne planowanie działań;
- należy zwiększyć liczbę akredytowanych wykonawców (wydaje się jednak, że akredytację należy zachować jako narzędzie zapewniające utrzymanie jakości usług doradczych) poprzez uproszczenie procedur akredytacyjnych i dopuszczenie do świadczenia usług w danym zakresie (bez akredytacji, po zarejestrowaniu się) osób i przedsiębiorstw posiadających odpowiednie kompetencje do świadczenia pomocy doradczej, potwierdzone zdanymi egzaminami i praktyką (np. radcy prawni, biegli

księgowi, doradcy podatkowi, itd.); wzrost liczby akredytowanych wykonawców spowoduje wzrost konkurencji i obniży ceny wielu usług.

Ogromne zainteresowanie przedsiębiorców programami dotacji inwestycyjnych (występowało lub występuje także w programach SAPARD, SPO-WKP, SPO-ROL) wskazuje na ogromne potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstw, które chcą działać i konkurować na jednolitym rynku europejskim. Znaczne dotacje (zarówno kwotowo jak i procentowo) sprawiają, że przedsiębiorcy przełamują bariery, o których była mowa wcześniej i znaczna ich część próbuje uzyskać wsparcie finansowe, także na projekty, które bez tego wsparcia prawdopodobnie nie zostałyby zrealizowane. Porównując „popyt” na dotacje z programu PHARE 2000 i 2001 (wsparcie wynosiło wówczas tylko 25% kosztów kwalifikowanych) z późniejszymi programami (wsparcie wynosiło 50% lub więcej procent) wyraźnie widać (po liczbie składanych wniosków) większe zainteresowanie wyższymi dotacjami. Warto zatem rozważyć ograniczenie (szczególnie procentowe) wysokości udzielanego wsparcia, co sprawi, że środki trafią przede wszystkim na te inwestycje, co do których sami przedsiębiorcy są przekonani, że są one uzasadnione. Niższe wsparcie pozwoli także powiększyć grono potencjalnych beneficjentów poszczególnych działań, co w efekcie powinno pozwolić na osiągnięcie większej spójności społeczno-gospodarczej regionu.

Poza wymienionym już pożądanymi zmianami w funkcjonowaniu programów, warto także zwrócić i wyeliminować inne ich mankamenty:

- zatory płatnicze – utrudnieniem w korzystaniu z dotacji (cytat z internetowej strony PARP-u: *Szanowni Państwo, Z przykrością informujemy, że chwilowo PARP nie posiada na swoim koncie środków pieniężnych umożliwiających wypłaty dotacji przedsiębiorcom, którzy złożyli wnioski o wypłatę refundacji ..... Niezwłocznie po otrzymaniu decyzji w sprawie zasilenia konta PARP na wypłaty dla beneficjentów powiadomimy Państwa o wznowieniu wypłat. Za zaistniałe trudności serdecznie przepraszamy, zapewniając jednocześnie, że robimy wszystko, aby uruchomić wypłaty refundacji.*);
- zbyt rygorystyczne procedury pozyskiwania środków (cytat z Gazety Prawnej z dnia 11.08.2005 *Krajowa Izba Gospodarcza domaga się zmian w zasadach korzystania z funduszy strukturalnych. Chodzi m.in. o możliwość uzupełniania braków formalnych we wnioskach o dotacje po ich pierwszej weryfikacji i szybsze uzyskiwanie dotacji przez przedsiębiorców. Mali i średni przedsiębiorcy skarżą się przede wszystkim na zbytnie skomplikowanie wniosku, wady elektronicznego formularza składania wniosku (tzw. Generatora) oraz na restrykcyjne wymogi formalne, powodujące, że nawet brak przecinka oznacza odrzucenie wniosku bez dania możliwości poprawienia.*);

- braki w procedurach (cytat z internetowej strony Lubelskiej Fundacji Rozwoju, który pojawił się rok po przyjęciu pierwszych wniosków do działania 3.4. ZPORR „*W związku z rozpoczęciem procesu podpisywania umów o dofinansowanie projektu prosimy Beneficjentów działania 3.4. o przygotowanie oraz dostarczenie do Lubelskiej Fundacji Rozwoju następujących dokumentów.*” – zwłoka wynikała z braku wzoru umowy dotacji);
- zbyt długi czas oczekiwania na przyznanie i otrzymanie dotacji;
- zbyt rozbudowana biurokracja, rozumiana przede wszystkim jako ogromna liczba i objętość dokumentacji wymaganej od beneficjentów;
- tworzenie dodatkowych sztucznych barier w drodze do uzyskania dotacji, jak np. wymogu pokrycia 25% nakładów na realizowaną inwestycję z kredytu bankowego, co powoduje wzrost kosztów i przedłuża procedurę starania się o fundusze unijne.

Poza problemami natury ogólnej, warto wskazać jeszcze na dwa problemy dotyczące w szczególności naszego regionu:

- nieproporcjonalnie mały udział przedsiębiorców Lubelszczyzny w programach krajowych (np. SPO WKP Priorytet 2 – tylko 2,7 % ilościowo i 2,0% wartościowo, co nie odpowiada wkładowi województwa m.in. w Produkt Krajowy Brutto),
- nieproporcjonalnie mały udział w projektach przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w formie wpisu do ewidencji; stanowili oni jedynie 31,3% zidentyfikowanych beneficjentów programu PHARE, podczas gdy w strukturze podmiotów według form organizacyjnych ich udział wynosi ponad 79%. Z kolei spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowiły aż 20,9% beneficjentów, podczas gdy w strukturze podmiotów według form organizacyjnych ich udział wynosi jedynie 3,3%

Wskazane powyżej problemy wynikają:

- ze zbyt trudnych procedur ubiegania się o wsparcie (tylko lepiej zorganizowane firmy mogą sobie na to pozwolić),
- ciągle ze zbyt słabych preferencji dla firm najmniejszych przy ubieganiu się o wsparcie, czego efektem jest to, że dotacje dostają zwykle firmy większe (często średnie posiadające odpowiednią wiedzę na temat pisania wniosków, lub będące w stanie wynająć specjalistów w tym zakresie); koncentracja pomocy na firmach większych może lokalnie doprowadzić nawet do zachwiania równowagi konkurencyjnej,
- ze zbyt słabej pomocy oferowanej przez lokalne instytucje otoczenia biznesu przy przygotowywaniu wniosków, co powoduje, że wiele ciekawych projektów jest ocenianych negatywnie przez instytucje centralne.

Na zakończenie warto jeszcze wspomnieć o potrzebie poprawy i ujednoczeniu zakresu przedmiotowego oraz procedur monitoringu i sprawozdawczości, w celu lepszego dostępu

do informacji o beneficjentach w przyszłości. W czasie pracy nad niniejszą ekspertyzą otrzymywano z różnych źródeł nie do końca porównywalne dane na temat tych samych programów. Udało się w zasadzie określić strukturę beneficjentów tylko ze względu na ich stan prawny. Brakowało danych o wielkości obrotów, czy zatrudnienia (a informacje te beneficjenci podają w swoich wnioskach). Drugim wyraźnym problemem była „niechęć” dzielenia się informacjami przez wiele instytucji rządowych (np. nie otrzymano wielu danych z PARP-u) jak i innych instytucji wsparcia biznesu (tylko około 50% pytanym instytucji, podzieliło się swoją wiedzą w zakresie „pomocy dla przedsiębiorstw ze źródeł zewnętrznych”).

K B

1. Bank Danych Regionalnych www.stat.gov.pl
2. Podmioty w Gospodarce Narodowej w Województwie Lubelskim stan w dniu 30 VI 2005 r., Urząd Statystyczny w Lublinie, sierpień 2005. (www.stat.gov.pl/urzedy/lublin)
3. Podmioty w Gospodarce Narodowej w Województwie Lubelskim stan w 2004 r., Urząd Statystyczny w Lublinie, styczeń 2005. (www.stat.gov.pl/urzedy/lublin)
4. Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracujących oraz województw i podregionów, www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/finanse_pod_gosp/zmiany_struk_gosp_nar/2004/rok_04/index.htm
5. Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2004, listopad 2004, Lublin
6. Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2003, listopad 2003, Lublin
7. Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2002, listopad 2002, Lublin
8. Rocznik statystyczny województwa lubelskiego 2001, listopad 2001, Lublin
9. Biuletyn statystyczny województwa lubelskiego, III kwartał 2005
10. Województwo lubelskie: podregiony, powiaty, gminy, listopad 2004, Lublin
11. Wybrane dane o powiatach i gminach województwa lubelskiego w 2002 r., listopad 2002, Lublin
12. Podsumowanie realizacji projektu *Dotacja na przygotowanie do uczestnictwa w rynku kapitałowym (PARP)*
13. Podsumowanie realizacji projektu *Dotacja na powiększenie kapitału funduszu (PARP)*
14. Podsumowanie realizacji projektu „Dotacja na inicjatywy wspierające rozwój przedsiębiorczości” w 2002 r. (PARP)
15. Podsumowanie realizacji projektu „Dotacja na inicjatywy wspierające rozwój przedsiębiorczości” w 2003 r. (PARP)
16. Podsumowanie realizacji projektu „Dotacja na uzyskanie certyfikatu” w 2001 roku (PARP)
17. Podsumowanie realizacji projektu „Dotacja na usługi informacyjno-doradcze” w 2001 roku (PARP)
18. Podsumowanie realizacji projektu „Punktów konsultacyjno-doradczych” w 2002 roku (PARP)

19. Podsumowanie realizacji projektu „Ułatwienie małym przedsiębiorcom dostępu do wiedzy w zakresie prowadzenia firmy” w 2001 r. (PARP)
20. Raport końcowy z audytu programu PL 0003.07 – Phare 2000 – Krajowy Program Rozwoju MSP (PARP)
21. Final Audit Report PL 0008 – Phare 2000 – Social and Commercial Coherence
22. Raport końcowy z audytu programu PL 0106.09 Phare 2001 Spójność Społeczna i Gospodarcza
23. Ewaluacja końcowa Funduszu Dotacji Inwestycyjnych (FDI) w Phare 2000 Spójność Społeczno Gospodarcza (SSG) – komponent Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)
24. Ewaluacja końcowa Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych (PRPE) w Phare 2000 Spójność Społeczno Gospodarcza (SSG) – komponent Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)
25. Ewaluacja ex-post Programu „Wprowadzenie do Eksportu” w ramach Phare 2000 – PL0003.12 „KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKSPORTU”
26. „Instytucje otoczenia biznesu” – Badanie własne PARP, 2004 r.
27. John Bradley, Janusz Zaleski "Wyniki Modelowania Wpływu Funduszy Strukturalnych I Funduszu Spójności Na Gospodarkę Polską Przy Zastosowaniu Polskiej Implementacji Modelu Hermin"
28. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego Na Lata 2006-2020 Tom I, „Uwarunkowania I Diagnoza Stanu Wyjściowego”, Zarząd Województwa Lubelskiego lipiec 2005
29. Piotr Pełka, Mikołaj Stasiak, Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w Unii Europejskiej, Warszawa: Wydawnictwo Diffin 2002
30. Ustawa o warunkach dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej dla przedsiębiorców; Dz.U. 2002 nr 141, poz. 1177.
31. Raport o stanie sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Polsce w latach 2002 - 2003, Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości 2004.